

2025 Küresel Sürdürülebilir Mimarlık Ödülleri Sahiplerini Buldu...

Deniz İncedayı

Prof. Dr., MSGSÜ, Küresel Sürdürülebilir Mimarlık Ödülleri Programı, Daimi Jüri Üyesi

2006 yılında mimar ve araştırmacı Prof. Dr. Jana Revedin tarafından kurulan ve 2010 yılından bu yana UNESCO çatısı altında sürdürülen “Küresel Sürdürülebilir Mimarlık Ödülleri Programı” her yıl mimaride sürdürülebilirlik anlayışını ve yaklaşımını hedefleyen, toplum yararına öncelik veren, katılımcı mimarlık uygulamalarını sergileyen 5 kişiye/ekibe veriliyor. 2023 yılına kadar Paris kentinde, Cité de l'architecture & du patrimoine binasında (Palais de Chaillot) gerçekleştirilen program, 2024 yılından bu yana Venedik'te IUAV'in (Istituto Universitario di Architettura di Venezia / Venedik Üniversitesi Mimarlık Enstitüsü) ev sahipliğinde yapılmakta. Ayrıca, 2025 yılından başlayarak Uluslararası Mimarlar Birliği'nin (UIA) de programın ortaklarından olması dolayısıyla UIA jüride ve ödül töreninde temsil ediliyor. Venedik Bienali'nin düzenlendiği yıllarda özellikle Venedik Üniversitesi'nin ev sahipliğinin sürdürülmesi planlanıyor. Ancak diğer program ortağı kurumların da farklı yıllarda ödül törenini ve sempozyuma ev sahipliği yapması karar doğrultusunda, 2026 yılında tören ve etkinlikler Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin ev sahipliğinde, İstanbul'da gerçekleştirilecek.

Her yıl yapılan başvuruların ortak değerlendirilmesi amacıyla jüri toplantısı gerçekleştiriliyor ve bir önceki yıl ödüle değer bulunanlar için ödül töreni gerçekleştiriliyor. Kazanan mimarların araştırmacıların, akademisyenlerin ve/veya uygulamacıların katılımlarıyla bir sempozyum düzenleniyor ve ödül alan kişiler eserlerini ve yaklaşımlarını katılımcılarla paylaşıyorlar.

2025 yılı adaylarının yarıştığı jüri toplantısı, 18 Nisan 2024 tarihinde Venedik IUAV Üniversitesi'nde gerçekleştirildi. Jüri aşağıdaki isimlerden oluşmaktaydı:

Prof. Dr. Jana Revedin, Mimar, Ödül Programı Kurucu Başkanı, İtalya.

Marie-Hélène Contal, Mimar, École Spéciale d'Architecture, Fransa.

Prof. Dr. Jacopo Galli, Mimar, Venedik, IUAV Üniversitesi, İtalya.

Prof. Dr. Deniz İncedayı, Mimar, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türkiye.

Prof. Spela Hudnik, Mimar, Ljubljana Mimarlık Bienali Yürütücüsü, Slovenya.

Daimi jüri üyelerinin yanı sıra her yıl daha önce ödül alanlar arasından belirlenen 2 kişi de jüride yer alıyor. 2025 yılı jürisi için bu kişiler; **Prof. Dr. Salma Samar Damluji** (Beyrut Amerikan Üniversitesi, Lübnan) ve **Prof. Dr. Werner Sobek** (Stuttgart Üniversitesi, Almanya) olarak belirlenmişti.

2006 yılından bu yana gerçekleştirilen ve farklı ülkelerden çok sayıda mimarı ve/veya ekibi ödüllendiren programda her yıl özel bir tematik başlık seçiliyor. 2025 yılı için başlık “Architecture is Construction” (Mimarlık Konstrüksiyondur) olarak; 2026 yılı için ise “Arc-

hitecture is Transformation” (Mimarlık Dönüşümdür) olarak belirlenmişti. Her yılın tema Dünya Mimarlık Günü etkinliklerinde, Ekim ayının ilk pazartesi günü kamuya paylaşıyor. Bu yıl 6 Ekim Pazartesi, Dünya Mimarlık Gününde 2027 yılı için ise “Architecture is Equity” (Mimarlık Eşitlik) teması duyuruldu.

2025 yılı için düzenlenen törende ödüle değer bulunan mimarlara ve ekiplere ödülleri jüri üyeleri tarafından takdim edildi. Ödül alan isimler aşağıdaki gibiydi:

- Andrea Gebhard, Almanya
- Hoang Thuc Hao, Vietnam
- Marie Combette ve Daniel Moreno, Ekvator Cumhuriyeti
- Salima Naji, Fas
- Marie ve Keith Zawitowski, ABD

2025 yılı ödülleri için jüri değerlendirmesi notları jüri raporunda aşağıdaki şekilde ifade edilmekteydi:

Andrea Gebhard (coğrafyacı, sosyolog, kentsel tasarımcı ve peyzaj tasarımcısı, Münih, Almanya):

Resim 1. 2025 Yılı ödül sahipleri ödül töreninde.

Resim 2. Münih’de Isar nehri dönüşüm projesi katılımcı sürecinden.

Adayın, yaşam mekanlarına doğal değerleri yeniden kazandırma konusundaki politik kararlılığı jüri tarafından takdire değer bulundu. Gebhard’a göre günümüzde inşa, yapıli çevrenin ötesinde, güncel bağlama ve onun coğrafi, doğal, iklimsel koşulları ile kaynaklarına odaklanmalıdır. Adayın kentsel tasarım uy-

gulamalarındaki ilkeleri ve öne çıkardığı kriterler de jürinin takdirlerini kazandı.

Ona göre, açık mekânda kentsel tasarıma ait yönetmelik ve standartların yeniden tanımlaması, her düzenlemede yeşil alanın kentsel mekanla birlikte ele alınması, çevresel sorunlar karşısında önlem alınması zorunlu bir

yaklaşım olmalıdır. Peyzaj mimarı olarak Gebhard, sürdürülebilir ve dayanıklı çevrelerin desteklenmesi gereğini vurgulamakta ve kamusal alanda kentsel yoğunluk sorunlarını araştırarak yaşam kalitesi hedefine yönelik çözümler önermektedir.

Kararlı yaklaşımıyla ülke ölçeğinde kentsel planlama ve peyzaj tasarımı sorunları karşındaki tavrı Bavyera Devlet Gelişim Programı (LEP) örneğinde de sergilenmektedir.

Andrea Gebhard 2021 yılından bu yana Almanya Mimarlar Birliği’nin (BAK) Başkanlığı görevini üstlenmiş, plancı ve peyzaj mimarı olarak çevre sorunları, kamusal ve yeşil alan düzenlemeleri alanında cesaretli, yenilikçi ve özgün fikirlerini uygulama alanına yansıtmıştır. Bu özellikleriyle jürinin değerlendirme kriterlerinden olan ‘yaratıcılık’, ‘disiplinlilerarasılık’, ‘uyarlanabilirlik’ ve ‘iyileştirme’ konularını kesinlikle karşılamaktadır.

Kendisinin; “*Gelecek için peyzaj düzenlemeleri tasarlamak, bölgesel gelişmeleri desteklemek ve sürdürülebilirliğin çevre kalitelerini yükseltmesini sağlamak bizlerin elindedir*” sözleri mesleki yaklaşımını özetlemektedir.

Hoang Thuc Hao (1+1büyüktür 2 mimarlık ofisi), (mimar ve araştırmacı, Hanoi, Vietnam):

Resim 3. Kentin ve ulaşımın yeşil ile entegrasyonuna bir örnek.

Resim 4. Kentin gereksinimleri, kaynakları ve gelişim senaryolarına ait bir kolaj çalışması.

Jüri raporunda mimar Hoang Thuc Hao'nun kırsal alanlardaki ve yoksulluk bölgelerindeki çalışmalarını ve özellikle de sosyal renovasyon ve gelişmelerde mimarlığın rolünü vurgulamasını takdirle karşılamıştır. Mimar yerel koşulların derinlemesine araştırılmasını, sakinlerin aktör olarak tasarım sürecine katılımını desteklemekte ve genel olarak yaşam ortamlarının iyileştirmesi amacına odaklanmaktadır. Uygulamada sadece sürdürülebilirlik ilkelerini değil, bunun ötesinde ağırlıklı olarak -özellikle gelişmekte olan ülkelerde sorun olarak gündeme gelen- kültürel değerlerin tanıtımını ve desteklenmesini ilke edinmektedir. Jüri mimarın akademik çalışmalarında da öne çıkan araştırmacılığını, uygulamalarında sergilenen malzeme ve teknoloji alanındaki deneysel çalışmalarını ve sivil toplum desteğini önemli bir kriter olarak değerlendirmekte ve bu özelliğiyle ödül kriterlerinden olan 'yaratıcılık', 'disiplinlerarasılık', 'uyarlanabilirlik' ve 'right tech' (doğru teknoloji) ölçütlerini karşılamasını takdir etmektedir.

Mimar ekibiyle birlikte yürüttüğü çalışmalarını ve özgün yaklaşımını şu sözleriyle anlatıyor:

"Amacımız sadece fiziki çevreye katkı sunmak değil. Toplamları manevi olarak ve kültürel değerler açısından da desteklemek. Halkı kendi yaşam ortamlarına ait uygulamalarda rol almaya ve katkı sunma konusunda cesaretlendiriyor ve "birlikte çalışmak, karşılıklı öğrenmek" sloganıyla onları sürece davet ediyoruz. Bizler tasarımcılar olarak yeni, uygun teknolojileri geliştirirken onlar da yerel teknikleri ve işgücünü inşa sürecine katıyorlar. Gelecek kuşaklar için daha sağlıklı, iklim açısından kontrollü ve konforlu, ekonomik sürdürülebilirliği olan çevreler yaratmayı hedefliyoruz. Öğrenciler daha iyi inşa edilmiş, kaliteli okul binalarına daha çok sevecek gidiyorlar ve düzenli derslik ortamlarında öğrenmeye daha yatkın oluyorlar. İnsanlar halk evlerinde buluşarak kültürel ve eğitsel etkinlikler düzenliyorlar ve buluşmalarında yeni bilgiler üretiyorlar, yerel kültürü keşfetme

Resim 5. Lam Son, çok amaçlı sosyal merkez binası güney cephesi.

Resim 6. Lam Son, çok amaçlı sosyal merkez binası, açık etkinlik alanı kanopisi.

fırsatını yakalıyorlar". (Hoang Thuc Hao)

Marie Combette & Daniel Moreno Flores (La Cabina de la Curiosidad mimarlık ofisi, Quito, Ekvator)

Jüri raporunda, mimarların yerel malzeme kaynakları araştırmalarını, kentsel kırsal gelişmeler konusundaki yapım yöntemi sorgulamalarını ve yerel kültürlerin, etnografik değerlerin sürdürülebilmesi konusundaki tavırlarını, atıklar ve

doğal eko sisteme dair farkındalıklarını vurgulamakta ve takdirle karşılamakta. Tasarım ekibi açıklamasında şu sözlerle yer veriyor:

"Tasarım sürecine başlamadan önce bağlamsal bilgiye dair araştırmalarımızı sürdürüyoruz: Farklı topluluklara dair alan araştırmaları, yerele ait okumalar, yeniden kullanım önerileri, verimli inşa yöntemleri üzerine araştırmaları, yaşama, insana dair

Resim 7. Eski bir depo binası dönüşüm projesi kesiti.

Resim 8. Projenin iç mekândan görünüm.

detayları, hakları ve çevresel duyarlılıkları sürece katmayı hedefliyoruz." (Marie Combette & Daniel Moreno Flores)

La Cabina de la Curiosidad mimarlık ofisinin; özgün fikirleriyle sürprizler yaratan, yere ait detaylı araştırmalarıyla sanat,

Resim 9. Projenin genişletilmiş yaşama mekânından görünüm.

zanaat, grafik dil, farklı ölçeklerin uyumu, kamusal alt yapı önerileri, farkındalıkları ve peyzaj düzenlemeleriyle tasarıma geniş ve kapsayıcı bir bakış açısı geliştiren özellikleri jüri açısından özellikle övgüye değer bulundu. Jüri raporunda sonuç ürünlerin, farklı fikirlerin şişirsel bir birlikteliğini sergilediğini vurgulamakta. Jüri bu girişimci pratiği, farklı politik ve sosyal bağlamlardaki cesaretli uygulamaları, doğal çevre değerleri konusundaki duyarlılıkları ve güçlü tavırları açısından kutluyor:

"Kendimizi ön yargılardan uzak tutarak ve hazır modellere bağlı düşünmeden tasarım yapıyoruz. Yere ve mekâna en yakın olan verilerle ve içerdği olanakları değerlendirerek yaklaşıyoruz. Tasarımlarımız öncelikle coğrafi koşullara, iklimsel verilere ve jeolojik özelliklere bağlı olarak gelişiyor. Dolayısıyla farklılıklar ve çeşitlilik (kültürel, geleneksel, ekonomik vb.) öne çıkıyor. Tasarımlarımızı alanın araçlarıyla, insani ve doğal değerleri koruma ilkesiyle sürdürüyoruz ki, tasarımlarımız insan ve diğer tüm canlıların yaşamına katkı sağlasın..." (Marie Combette & Daniel Moreno Flores)

Salima Naji (antropolog, mimar, sanatçı, Rabat, Fas):

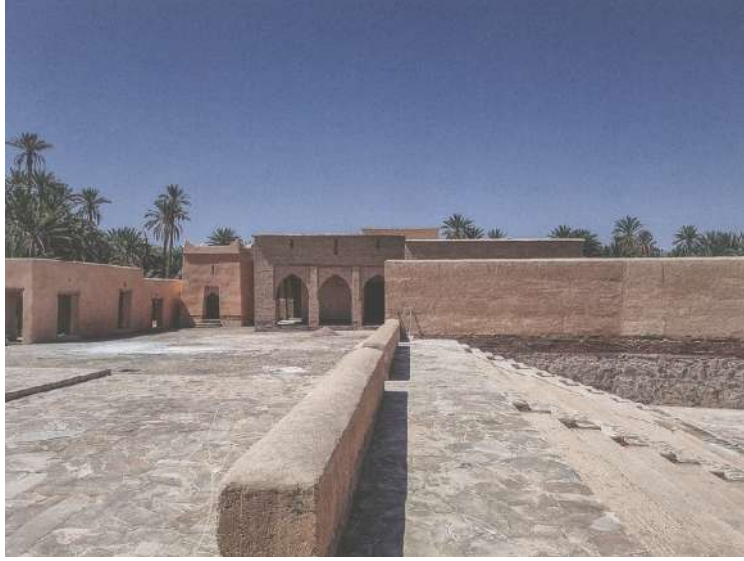
Jüri mimarın Fas'ın güney bölgesindeki toplu tahıl ve tarım alanları için son yirmi yılda gerçekleştirdiği rehabilitasyon projelerini takdirle karşılamaktadır. Mimarın projelerini aynı zamanda sosyo-ekonomik kalkınma ve kültür mirasının yaşatılması adına önemli bir alternatif model olarak değerlendirmektedir. Bir dizi mütevazı ve azimli proje için çok sayıda yönetim birimlerini ve profesyonelleri, çok disiplinli yaklaşımlar ve geleneksel toplulukların desteklenmesi konusunda ikna edebilmesi kırsal alandaki projelerin sürdürülebilirliği ve başansı açısından önemli bir ölçüt ve kazanım olarak değerlendirilmiştir. Salima Naji'nin cesur, tutkulu uygulamaları, jürinin önemli kriterlerinden olan 'disiplinlerarasılık', 'uyarlanabilirlik', 'rehabilitasyon', 'doğru teknik' ve 'eşit haklar' perspektifinden bakıldığında özgünlükleriyle dikkat çekiyor.

Aga Khan Mimarlık Ödülü Yürütücü Başkanı Farrokh Derakhshani mimarı ve işlerini şu sözlerle açıklıyor: *"Politik olarak, Salima Naji'nin Agadir kentindeki tasarımları yerel yapım endüstrisi ve yöntemleri açısından gelişmeleri temsil etmektedir. Çünkü mimar bu özgün yaklaşımını kamu ihaleleri ve yönetmeliklerinin sismik kontrol açısından getirdiği yönetmelikleri ve sınırlamalarına rağmen yaşama geçiriyor. Ayrıca tasarımın, kentin yıkılmış eski kalesinin altında yatanların anılarını, duvarın alt bölümündeki 'acı çizgisi' fikriyle koruma yönünde bir çabası da var. Projenin önemli bir özelliği de kalenin çevresinde yaratılan, kentin özel bir kamusal alanı olarak hizmet veren başarılı peyzaj düzenlemesi. Salima Naji'nin Fas'ın güneyinde yer alan farklı çalışmalarını mimarlığın tüm tarafları (yöneticiler, mal sahipleri, müteahhitler, profesyoneller, sakinler ve kullanıcılar) bir araya getirerek toplumlara destek olma anlayışını sergiliyor".* (Farrokh Derakhshani)

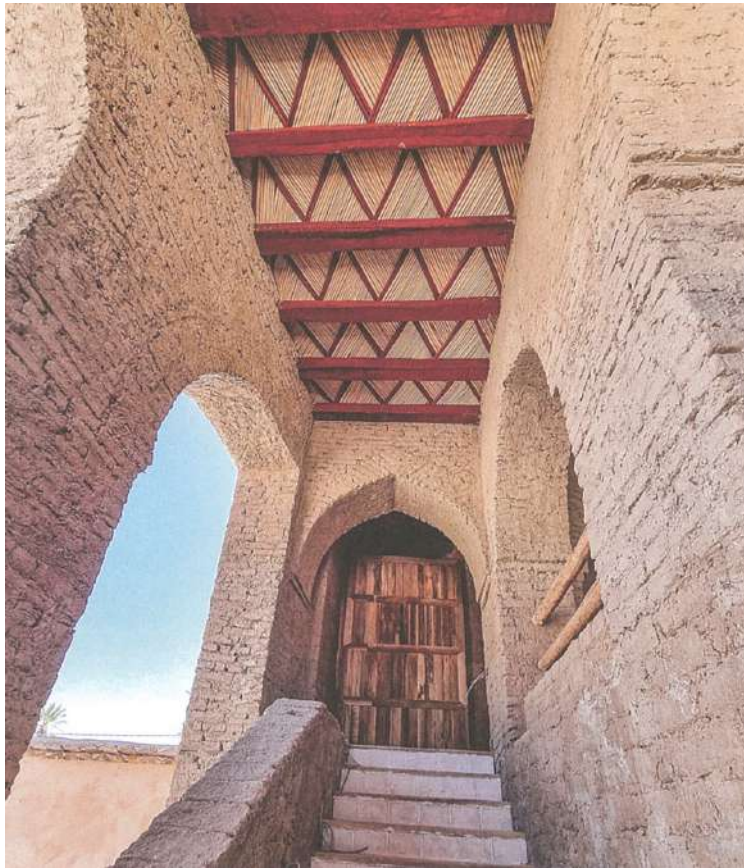
Marie & Keith Zawistowski (onSITE mimarlık ofisi, Fransa ve ABD; Alabama, Auburn Üniversitesi'nde Kırsal Stüdyo'nun kurucusu Samuel Mockbee'nin eski öğrencileri, Grenoble, Fransa):

Jüri raporunda, ekibin 'mimarlık yaşamları iyileştirilebilir' anlayışına inançlarını takdire değer bulmaktadır. Farklı kültürlerden beslenen meslek pratiklerini, tasarımın ve uygulamanın bir laboratuvarı niteliğinde değerlendirmiştir. Atölyenin çalışmalarının, akademik alanda, pratikte ve toplumda mimarlığın rolünü araştıran, yeniden tanımlayan özellikleri jüri raporunda övgüyle vurgulanmaktadır.

"Sahada olmak (onSITE), tasarım sürecini müşterilerimizle ve gelecekteki kullanıcılarla paylaşmak, projelerimizin hayata geçirilmesinde aktif olarak rol almak demek. Sahada olmak bizim için küresel ve sanal alanın karşısında direnç göstermek, yereli ve gerçeği savunmak anlamına geliyor". (Marie & Keith Zawistowski, onSITE)

Resim 10. Fas, Tablaba çarşısı; ana avludan görünüm.

Resim 11. Fas, Tablaba çarşısı; restore edilen galerilerden ve kerpiç tuğla duvarlardan görünüm.

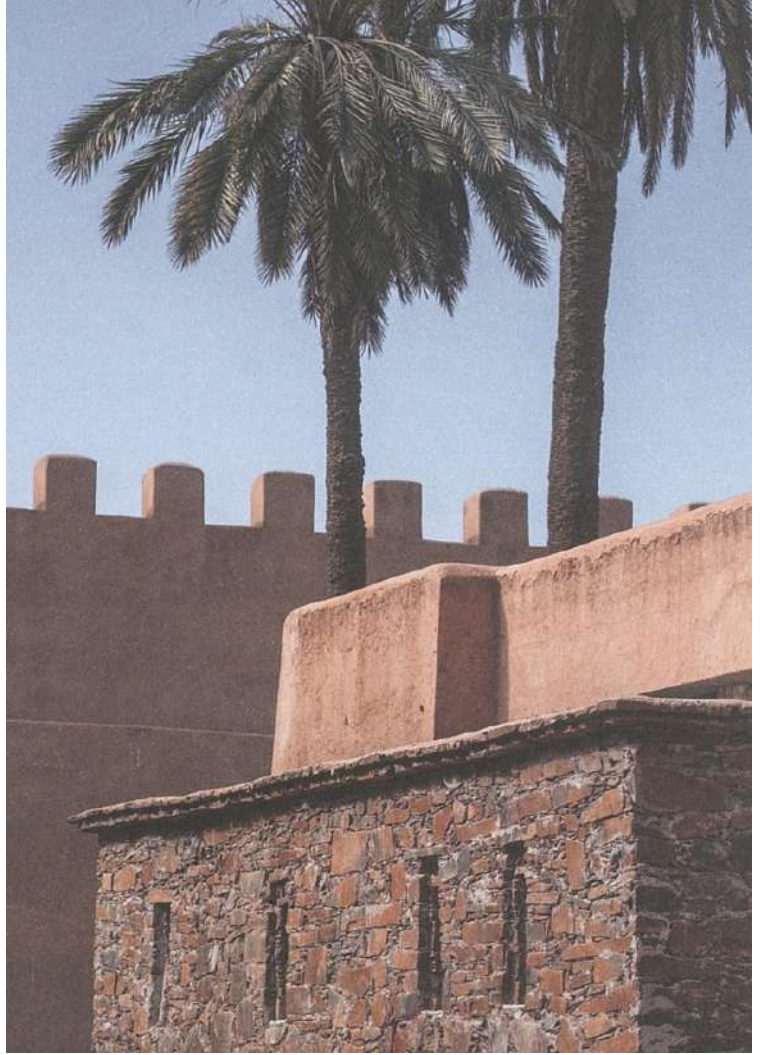
Mimari ekip meslek pratiğinin yanı sıra, iki yarıyılık yüksek lisans programı olan 'designbuildLAB' atölyesinin kurucusu ve yönetici olarak da görev üstlenmekte. Atölye çalışmalarında mimarlık öğrencileri toplumla, yapı ustaları ve profesyonellerle ilişki kurarak üretimlerinin gerçekleşmesi sürecinde

eğitsel ve destek sağlayıcı uygulamalar yaratıyorlar. Bu inisiyatif Virginia Tech'de 2015 yılına kadar sürdürülmüş ve beş yılda, 5 adet toplumsal kalkınma projesini hayata geçirmiş. Sonrasında ise söz konusu program 'Mimaride, Çevrede ve Yapı Üretim Kültüründe Mükemmellik Laboratuva-

rı' adıyla Fransa'da, Grenoble Ulusal Mimarlık Okulu'nda sürdürülmektedir. Jüri, ekibin mimarlık eğitimi konusundaki katkılarını, yaşam boyu eğitim yaklaşımlarını, gerçek bağlamlar ile sorunlar karşısındaki disiplinler arası çabalarının önemini raporunda vurgulamakta ve ekibin 'yaratıcılık', 'disiplinler üstü yaklaşım', 'uyarlanabilirlik', 'doğru teknoloji' ve 'özgürleştirme' kriterlerine uygunluğunu takdirle karşılamaktadır.

'2025 Küresel Sürdürülebilir Mimarlık Ödülleri'nin sahiplerine takdim edilmesinin ardından, programın geleneksel düzenine göre, ödül sahipleri çalışmalarını, proje ve uygulamaları ile mimari yaklaşımlarını görsellerle izleyicilerle paylaştı. Katılımcılar bu fırsatla ödül sahibi mimarların mesleki felsefelerini, profesyonel kimliklerini daha yakından tanıma fırsatını buldular. Törenin sonunda, etkinliğin yayın sponsoru olan Archi Tangle yayınevi tarafından 2025 yılına ait hazırlanan (Architecture is Construction) kitabı tanıtıldı ve talep edenler için müellifler Marie-Hélène Contal ve Jana Revedin tarafından imzalandı.

Yukarıda da belirtildiği gibi, 2027 yılı için belirlenen ve başvuruya açılan "Architecture is Equity" (Mimarlık Eşitlik) teması çerçevesinde yapılan başvurular

Resim 12. Tiznit'te eski kale duvarlarının restorasyon ve dönüşüm projesinden görünüm.

Resim 13. Bourgoin-Jallieu'de (Grenoble) okullar için bir restoran projesi, güney-doğu cephesinden görünüm.

Nisan 2026'da Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde gerçekleştirilecek jüri oturumunda değerlendirilecek. Ardından 2026 yılı ödülleri aynı kurumun ev sahipliğinde düzenlenen Ödül Töreninde sahiplerine takdim edilecek ve ilgili Sempozyum gerçekleştirilecek. Archi Tangle Yayınevi (Berlin) tarafından hazırlanan 2026 yılına ait 'Architecture is Transformation' başlıklı kitap ise katılımcılara tanıtılarak isteyenler için yazarları tarafından imzalanacak.

Nisan 2026'da Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde, bu önemli etkinlikte değerli meslektaşlarımızla buluşmak dileğiyle...

Resim 14. Alpler bölgesinde ahşap göçmen barınakları.

Kaynaklar

Venedik Üniversitesi Mimarlık Enstitüsü, Küresel Sürdürülebilir Mimarlık Ödülleri 18. Dönem Jüri Raporu, IUAV, 18 Nisan 2024.

Marie-Hélène Contal, Jana Revedin. Architecture is Construction, Cristina Steingraeber, Archi Tangle, eds. Berlin, Almanya, 2025.

Global Award for Sustainable Architecture. <https://globalawardforsustainablearchitecture.com/>

UIA'dan...

Bilindiği gibi 1985 yılında UIA tarafından oluşturulan Dünya Mimarlık Günü, Birleşmiş Milletler Dünya Habitat Günü ile paralel olarak her yıl Ekim ayının ilk pazartesi günü kutlanıyor. Bu yıl da ülkemizde ve dünyada mesleki çevreler Dünya Mimarlık Günü'nü etkin bir biçimde kutladı. UIA Konseyi, bu yılki Dünya Mimarlık Günü için "Dayanıklılık için Tasarım" temasını seçmişti. UIA, bu tema ile dünyanın dört bir yanındaki mimarlara, kısa vadeli çözümlerin ötesine bakmalarını ve yapı çevrenin dirençlilik, uyum sağlama ve yeniden inşa edilme yeteneğini güçlendiren yaklaşımları benimsemeleri çağrısında bulundu. Mimarlık, yapı inşa etmenin ötesinde kırıma ve kriz dönemlerinde eşitlik, süreklilik ve dayanıklılığı desteklemelidir. Bu bağlamda şu mesajlar önem kazanıyor: Yapılı çevremiz,

toplulukları desteklemek için dayanıklılık, direnç ve kültürel duyarlılığı bünyesinde barındırmalıdır. Yapılı çevre, beşerî veya doğal afetlerin ardından toplulukları korumak ve yeniden inşa etmek için önemli bir rol oynar. Dirençlilik için tasarım, çevreye duyarlı malzeme ve yöntemler kullanarak yapı çevremizi onarma, restore etme ve uyarlama yeteneğini kapsar. Sonuç olarak krizden etkilenen bölgeler için yenilikçi ve kapsayıcı tasarım örneklerini sergilemek, dayanıklılık odaklı mimarlıkta bilgiyi ve en iyi uygulamaları paylaşmak ve yeni nesil mimarları hızla değişen dünyamızın karmaşık zorluklarını ele almaya hazırlayan mimarlık okullarını teşvik etmek bu bağlamda UIA'nın temel beklentilerini oluşturuyor.

Temmuz ayında Barselona'da gerçekleştirilecek olan Dünya Mimarlık

Konferansı da yukarıdaki tartışmalara ek olarak özellikle geçiş sürecindeki bir gezegen için ne tür bir mimarlık anlayışı ile ilerlememiz gerektiğine işaret eden "Oluş" temasını benimsedi. Konferans, maddi, politik, ekolojik ve poetik ilişkileri inceleyecek spekülâtif, niteliksel araştırmalara odaklanıyor. Kongre bizleri altı farklı temayla geçiş sürecindeki bir dünya için tasarım yapmanın ne anlama geldiğine dair açık uçlu, kesişen araştırmalara davet ediyor. Bunlar, mimarlık, ekolojik birlikte-yaşamı nasıl benimseyebilir sorusunu tartışmaya açan İnsan Ötesi Oluş teması; günlük yaşamımızda hangi anlam ve poetika biçimleriyle ilişki kurabiliriz konusunu araştıran Uyumlanarak Oluş teması; değerler, maddeden inşaata geçiş süreçlerinde nasıl içeyerleşik olur düşüncesini inceleyecek olan Maddileşen

Oluş teması; kişiler arası ilişkileri harekete geçiren mekânsal siyasetleri nasıl tasarlayabiliriz sorusunu tartışacak olan Karşılıklı Bağımlı Oluş teması; küresel ve yerel etkileşimlere dair daha derin bir farkındalıktan hangi eylemler doğabilir konusunu değerlendirecek olan Hiper-Farkında Oluş teması; kaynak çıkarma sonrası yakınlık politikaları bağlamında, mekânsal olarak hangi döngüler üretilebilir sorusuna yanıt arayacak olan Döngüsel Oluş temasıdır. Bu tartışmaların sadece kongre

oturumlarıyla sınırlı kalmayacak olması da kongrenin önemli bir özelliği. Değişimin katalizörleri başlıklı öğrenci yarışması öğrencileri, siyasi değişimler, sosyal dönüşümler ve iklim değişikliği ile ilgili ön-görülebilir tehditlere karşı direnç ve uyum sağlayan mekânsal müdahaleler tasarlamaya davet ediyor. Yarışma, zamanı bir tasarım aracı olarak kullanarak bu direnç kapasitesini geliştiren tasarım önerileri arıyor. Ayrıca kongreye paralel düzenlenecek olan çalıştay da öğrenci yarışma-

siyla birlikte genç neslin tartışmalara yeni bir boyut getirmesini hedefleyen ek çalışmalarını oluşturuyor. Kongre, on iki seçkin genç mimarlık stüdyosunun rehberliğinde öğrencileri ve genç profesyonelleri yaratıcı bir laboratuvara dahil etmek için bir atölye çalışması tasarladı.

Mimarlığın yeni yapma biçimlerini tartışmaya açan bu çalışmaları takip etmek için UIA ve UIA Barselona Kongresi resmî web sitesini takip edebilirsiniz.

<https://uia2026bcn.org/>

Dünya Mirası Tarihi Yarımada'yı Korumak – III: 40. Yılda Yeniden Bir Değerlendirme

Şeyda Arslan Ercan

Arş. Gör., Gebze Teknik Üniversitesi, Mimarlık Bölümü

"Dünya Mirası Tarihi Yarımada'yı Korumak" temasıyla ilki 2021 yılında çevrimiçi düzenlenen panel-forum serisinin ikincisi 2023'te düzenlendi. İki etkinlikte de Tarihi Yarımada üzerine yapılan çeşitli sunuşların ardından "Tarihi Yarımada'yı Korumayı mıyuz? Sorunlar – Çözüm Önerileri" başlıklı forum bölümünde sorun ve öneriler tartışıldı. Aynı serinin üçüncüsü TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından "Dünya Mirası Tarihi Yarımada'yı Korumak – III: 40. Yılda Yeniden Bir Değerlendirme" ismiyle 20 Eylül 2025'te çok sayıda akademisyen, koruma uzmanı ve öğrencinin katılımıyla İstanbul Büyükşehir Şubesi Karaköy binasında gerçekleştirildi. Tarihi Yarımada'nın geçtiğimiz 40 yılının hatırlatıldığı konuşmalar sonrası, Tarihi Yarımada'nın bugüne dair yapılan çalışmalar ve koruma önerileri aktarıldı. Dinleyicilerin katılımıyla "Dünya Mirası Tarihi Yarımada'nın Geleceği" isimli forumda korumaya dair çeşitli öneriler tartışıldı.

Panelin açılış konuşması, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Alper Ünlü tarafından gerçekleştirildi. Konuşmasında, 7. yüzyıl seyyah tasvir-

lerinden 20. yüzyıl turist anlatılarına beş farklı döneme ait anılar üzerinden Tarihi Yarımada'nın geçirdiği dönüşüme, artan turizm baskısına ve yaşantının sadece belleğimizde kaldığı gerçeğine vurgu yaptı. Ünlü, tüm katılımcıların belleğinde önemli bir yere sahip olan Tarihi Yarımada üzerine sağlıklı bir tartışma ortamı dileyerek konuşmasını tamamladı.

"Dünya Mirası Tarihi Yarımada'nın 40 Yılı- I" başlıklı birinci oturum, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi ÇED Danışma Kurulu Sekreteri Y. Müh. Mimar Mücella Yapıcı'nın yürütücülüğünde gerçekleşti. Bu oturumda konuşmacı olarak Prof. Dr. İclal Dinçer, Prof. Dr. Zeynep Ahunbay ve Prof. Dr. Nuran Zeren Gülersoy yer aldı. İclal Dinçer "Tarihi Yarımada'nın Dünya Mirası Olarak Korunmasında Neredeyiz?" başlıklı konuşmasında, Tarihi Yarımada'nın Dünya Miras Listesi'ne kabul edildiği 1985 yılından 2025 yılına kadar Dünya Miras Komitesi'nin İstanbul'un Tarihi Alanları ile ilgili 27 adet karar olduğunu ifade etti. Dinçer, bu kararları üç dönemde analiz ederek 40 yıllık süreci hatırlattı. Oturumun ikinci konuşmacısı Zeynep Ahunbay, "Süleymaniye Dünya Mirası Alanı'nın Korunma Durumu ve Gele-

ceği" başlıklı sunuşunda 19. yüzyıldan günümüze Haliç ve Süleymaniye'nin alan ve yapı ölçeğindeki koruma sorunlarına değindi. Nuran Zeren Gülersoy ise "İTÜ'nün Zeyrek Dünya Mirası Alanı Koruma Planlama Çalışmaları" başlıklı konuşmasında İTÜ'deki çalışmaların Prof. Dr. Nezh Eldem yürütücülüğünde başlatıldığını ve 1960'lı yıllara kadar uzandığını belirtti. Gülersoy, 1995 yılında Fatih Belediyesi'nin isteği üzerine Nuran Zeren Gülersoy, Azime Tezer ve Reyhan Yiğiter'den oluşan proje grubu tarafından hazırlanan Zeyrek Koruma Amaçlı İmar Planı'nı dinleyicilerle paylaştı. Bu çalışmanın ulusal ve uluslararası çok sayıda yayına öncülük ettiğini, ancak Zeyrek'in korunması anlamında yerel yönetim tarafından kabul edilmediğini aktardı.

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Yönetim Kurulu Sekreteri Mimar Ahmet ERKAN, "Dünya Mirası Tarihi Yarımada'nın 40 Yılı- II" başlıklı ikinci oturumun moderatörlüğünü yaptı. Dr. Gülsün Tanyeli, Arş. Gör. Mustafa Sayan ve Y. Mimar Burcu Akan, bu oturumda konuşmacı olarak yer aldı. Oturumun ilk konuşmacısı Dr. Gülsün Tanyeli, "Prof. Dr. Nezh Eldem Yürütü-

Resim 1. Dünya Mirası Tarihi Yarımada'yı Korumak – III: 40. Yılda Yeniden Bir Değerlendirme Panel/Forumun posterini.

Resim 2. Dünya Mirası Tarihi Yarımada'yı Korumak – III: 40. Yılda Yeniden Bir Değerlendirme Panel/Forumun programı.

cülüğünde İTÜ'de Tarihi Yarımada Proje Çalışmaları'nı Salt Araştırma Nezih Eldem Arşivi'nden edindiği çeşitli görsellerle dinleyicilere aktardı. Tanyeli, 1975 Avrupa Mimari Miras Yılı sonrası Nezih Eldem ve ekibi ile İTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencilerinin Zeyrek, Sultanahmet ve Süleymaniye semtlerinde yaptığı çeşitli belgeleme ve koruma çalışmalarını sundu. Arş. Gör. Mustafa Sayan ise "Kara Surları'nın Korunmasına Yönelik Çabalara Retrospektif Bir Bakış" başlıklı konuşmasında Kara Surları'nın 20. yüzyıldaki dönüşümünü anlatırken yapısal sorunlara ve tarihi kentsel peyzajın gördüğü zarara dikkat çekti. Y. Mimar Burcu Akan, "Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün İstanbul Arşivlerinin Değerlendirilmesi: Müller-Wiener Haritası ve Zeyrek – GIS Arasında Bir Yolculuk" başlıklı sunuşunda iki ayrı projenin detaylarını paylaştı. Alman Arkeoloji Enstitüsü arşivinin Coğrafi Bilgi Sistemi'ne aktarıldığını, açık kaynak olarak erişilebildiğini vurguladı.

"Dünya Mirası Tarihi Yarımada'nın Bugünü" üzerine sunuşların bulunduğu üçüncü oturum, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Doç. Dr. Koray Güler yürütücülüğünde devam etti. Y. Mimar Merve Gedik, "İBB Kültür Varlıkları Projeleri Müdürlüğü'nün Tarihi Yarımada Çalışmaları" başlıklı konuşmasında, Tarihi Yarımada'ya dair tamamlanmış ve devam eden koruma uygulamalarını aktardı. Ayrıca, müdürlüğün eser izleme ve önleyici koruma çalışmalarına değindi. Y. Mimar Hülya Kök, "İBB Kültürel Miras Koruma Şube Müdürlüğü'nün Tarihi Yarımada Çalışmaları" başlıklı konuşmasında yapılan envanter çalışmalarına yer verdi. Doç. Dr. Nisa Semiz, "Haliç ve Marmara Surları'nın Değerleri ve Korunmasına Yönelik Öneriler" başlıklı konuşmasında yönetim ve organizasyon, koruma ve planlama, risk yönetimi, bilgilendirme ve katılım, maliyet ve kaynak temini konuları üzerinden İstanbul Deniz Surları'nın korunmasına yö-

nelik önerilerde bulundu. Doç. Dr. Mine Esmer ise "Tarihi Yarımada'da Bizans Mirası ve Korunmasına Yönelik Öneriler" başlıklı sunuşunda Bizans Dönemi'nden günümüze ulaşan yapılar ve türleri, tehdit ve sorunlar, korumaya yönelik tavsiyeler ve mirasın sunumundaki aksaklıklara dair bilgiler aktardı. Soru ve görüşlerin alındığı oturum sonunda, katılımcılar Tarihi Yarımada'da yapılan uygulamaların tüm engel gruplarını kapsayacak şekilde olmasına ve yeni kurulan Suriçi Topluluğu'na (surici.org) katılımın artmasına yönelik vurgu yaptı.

Panelin sonunda gerçekleşen "Dünya Mirası Tarihi Yarımada'nın Geleceği" başlıklı forum Doç. Dr. Koray Güler yürütücülüğünde gerçekleşti. Çeşitli soru ve katkılara yer verilen bu bölümde, Ülkü Koçar Eminönü Hanlar Bölgesi'nin parçalı mülkiyet durumuna ve bakımsızlığına, Fatma Sedes korumanın toplumsallaştırılmasının önemine, Mevlüde Kocabay koruma-

da süreklilik ve halk katılımına, Deniz Alkan özgün işlevlerin devam etmesine ve servis saatleri belirlenerek Tarihi Yarımada için yayalaştırmanın yapılabileceğine, Mücella Yapıcı ise koruma

çalışmalarının şeffaf şekilde yürütülmesi gerekliliğine dikkat çekti. 1985 yılından günümüze kadar geçen süreçte Tarihi Yarımada'nın korunması için hem üniversiteler bünyesinde hem de kamu

eliyle yapılan çalışmaların aktarıldığı bu panel/forum, Tarih Yarımada'nın geleceğe güvenle aktarılabilmesi için sunulan öneriler ve temenniler ile tamamlandı.

Resim 3. Dünya Mirası Tarihi Yarımada'yı Korumak – III: 40. Yılda Yeniden Bir Değerlendirme Panel/Forumun ilk oturumu (Fotoğraf: Şeyda Arslan Ercan).

Resim 4. Dünya Mirası Tarihi Yarımada'yı Korumak – III: 40. Yılda Yeniden Bir Değerlendirme Panel/Forumun ikinci oturumu (Fotoğraf: Şeyda Arslan Ercan).

Sergei Tchoban Konferansı: “Çizim Yoluyla Düşünmek”

4 Ekim 2025

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi'nin Dünya Mimarlık Haftası programı kapsamında düzenlediği etkinliklerden biri de, uluslararası ölçekte tanınan mimar **Sergei Tchoban**'in “Çizim Yoluyla Düşünmek” başlıklı konfe-

ransı olmuştur. Konferans, **4 Ekim 2025** tarihinde, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Karaköy binasında gerçekleştirilmiştir.

Yüksek Mimar Sergei Tchoban, konuşmasında tasarım sürecinin temel

bileşenlerinden biri olarak gördüğü **el çiziminin**, mimari düşüncenin oluşması ve mekânsal fikirlerin biçimlenmesi açısından taşıdığı öneme odaklanmıştır. Tchoban, bir mimari kavrayışın zihinden ele, çizime ve nihayetinde mekânsal bir

yapıları ve kentsel dönüşüm projelerini ele almış; **EDGE Suedkreuz Berlin, Apple Store Rosenthaler Straße, Ernst-Reuter-Platz 6** ofis yapısının dönüşümü, **Yahudi Kampüsü Berlin ve Berlin Osthafen** master planı gibi projeleri üzerinden tasarım yaklaşımını aktarmıştır.

Konuşmada ayrıca, mimarlık çizimlerinin araştırılması ve arşivlenmesi adanmış bir kurum olarak Tchoban Foundation - Mimarlık Çizimleri Müzesi'nin oluşum süreci ve faaliyetleri değerlendirilen başlıklar arasında yer almıştır.

Etkinlik, mimarlık öğrencilerinin, araştırmacıların ve meslek profesyonellerinin katılımıyla gerçekleşmiş; Tchoban'ın üretim pratiği ve çizim odaklı tasarım anlayışı geniş bir ilgiyle takip edilmiştir. Konferans, Dünya Mimarlık Haftası kapsamında TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından düzenlenen programın önemli buluşmalarından biri olarak, mimarlık kültürüne yönelik tartışma alanını zenginleştirmiştir.

imgeye dönüşümünü sağlayan yaratıcı süreçte çizimin vazgeçilmez bir araç olduğunun altını çizmiştir. Mimarlığın toplumsal, kültürel, siyasal ve ekolojik bağlamlarıyla kurduğu ilişkide çizimin

yönlendirici rolünü, seçilmiş projeleri üzerinden detaylandırmıştır.

Konferans kapsamında Tchoban, özellikle Berlin'de yürüttüğü çalışmalar başta olmak üzere, konut, ofis, kültür

Kuşaktan Kuşağa Geleneksel Mimarlar Buluşması

Farklı dönemleri bir araya getiren Kuşaktan Kuşağa Geleneksel Mimarlar Buluşması TMMOB Mimarlar Odası İstanbul

Büyükkent Şubesi'nde gerçekleştirildi. 11 Ekim 2025 tarihinde gerçekleştirilen buluşmada meslekte 30., 40., 50., 60., 70.

yılıni dolduran meslektaşlarımıza plaketteri takdim edildi. Tören, plaket törenlerinin ardından düzenlenen kokteyller ile sona erdi.

19. İstanbul Uluslararası Mimarlık ve Kent Filmleri Festivali

19. İstanbul Uluslararası Mimarlık ve Kent Filmleri Festivali, Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından, 13-18 Ekim 2025 tarihleri arasında Kadıköy Barış Manço Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir. 103 farklı ülkeden gelen 665 film başvurusu ile rekor düzeyde uluslararası ilgi gören festival, mimarlık ve kent yaşamına dair küresel ve yerel sorunları sinema diliyle tartışmaya açan önemli bir platform işlevi görmüştür.

Festival Temalarının Ekseninde Toplumsal ve Mekânsal Krizler:

Festival programı ve ödüllü filmler, günümüz kentlerinin karşı karşıya olduğu en kritik konuları merkeze almıştır: Kent Belleği, Afet Sonrası Yeniden İnşa, Toplumsal Eşitsizlik, Mekânsal Adalet, İklim Krizi ve Kültürel Mirasın Korunması.

1. Afet ve Direnç: Ulusal Kategori Sami Yılmaztürk Özel Ödülü'nü kazanan "60" (Koray Kesik), 6 Şubat 2023 depremlerinin ardından Antakya'nın enkazda kalan ruhunu ve hayatta kalma mücadelesini aktararak, Türkiye'nin en yakıcı gündemine güçlü bir görsel deneyimle odaklanmıştır. Bu, mimarlık ve kent planlaması meslek alanının afet sonrası yeniden inşa ve dayanıklılık görevini sinema üzerinden teyit etmektedir.

- 2. Toplumsal ve Mekânsal Adalet:** Belgesel dalı birincisi "The Old Daughter of Shiraz" (Marzieh Setayesh Mehr, İran) ataerki toplumdaki kadınların direncini ve ikincisi "Fractal Cities" (Haotian Zhang, Çin) ise Hong Kong'un konut türlerindeki eşitsizliği ve mekânsal kısıtlamaları fraktal bir dille sorgulamıştır. Bu filmler, kentsel mekânın toplumsal eşitsizlikleri nasıl hem ürettiğini hem de açığa çıkardığını güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır.
- 3. Kültürel Miras ve Kimlik:** Üçüncülük ödülünü alan "Cosmopolis Fine Line" (Okan Şeker, Fatih Öztürk), Heybeliada Ruhban Okulu'nun tarihi üzerinden Türkiye'nin dini ve

kültürel çeşitliliğinin mekânsal tanıklığını yaparak kültürel mirasın korunması temasını işlemiştir.

Toplam 38 filmin (34 Belgesel, 4 Animasyon) yer aldığı 19. Festival, mimarlık ve kent filmlerini sadece görsel bir şölen olarak sunmakla kalmamış, aynı zamanda uluslararası ölçekte kent krizlerini tartışan, yönetmenlerle izleyicileri buluşturan (17 yönetmen ile yapılan söyleşilerle zenginleşerek), eleştirel bir düşünce ortamı yaratmıştır. Festival, TMMOB Mimarlar Odası'nın kent ve mimarlık kültürüne katkısının sürdürülebilir bir örneği olarak, kentsel dönüşüm ve küresel zorluklar çağında mesleğin toplumsal sorumluluğunu sinema ile güçlendirmiştir.

27. Ajanda Fotoğraf Yarışması Sergisi ve Ödül Töreni

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından Dünya Mimarlık Günü etkinlikleri kapsamında düzenlenen **27. Ajanda Fotoğraf Yarışması**, bu yıl "**Kent Kimliği ve Toplumsal Bellek**" temasıyla gerçekleştirilmiştir. Yarışmaya toplam **262 fotoğrafçı** tarafından **1432 eser** ile katılım sağlanmıştır.

Yarışma jürisi, 1 Ekim 2025 tarihinde yaptığı değerlendirme sonucu ödül, sergileme ve satın alma kapsamındaki eserleri belirlemiş; seçilen fotoğraflar, 25 Ekim – 10 Kasım 2025 tarihleri arasında Şubenin sergi salonunda izleyiciyle buluşturulmuştur.

Sergi açılışı ve ödül töreni, 25 Ekim 2025 tarihinde Şubede gerçekleştiril-

miş; program kapsamında, ödül almaya hak kazanan katılımcılara plaketteri takdim edilmiştir. Açılışta, yarışmanın kent kimliği, toplumsal bellek ve mekânsal temsil ilişkilerini görünür kılmaya yönelik katkısı vurgulanmış; Ajanda Fotoğraf Yarışması'nın sürekliliğinin mimarlık ve kent kültürüne yönelik bir arşiv niteliği taşıdığı ifade edilmiştir.

Etkinlik, mimarlık ortamından temsilcilerin, fotoğrafçıların ve ilgililerin katılımıyla gerçekleştirilmiş; sergi, yarışmada öne çıkan fotoğrafların kent ve toplum ilişkisine

dair sunduğu yorumlarla dikkat çekmiştir.

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi, Ajanda Fotoğraf Yarışması'nı ve sergisini mimarlık kültü-

rünün gelişimi, kentsel belleğin görünür kılınması ve mesleki üretimin çeşitlendirilmesi amacıyla sürdürmeye devam etmektedir.

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi.

Ayvalık Kent Çalışmaları Derneği'nin Kuruluşunun Birinci Yılında Katılımcı Kent Pratikleri

E. Tüba Aysun Türközen,¹ Gülşen Özaydın²

¹Avukat, Ayvalık Kent Çalışmaları Derneği

²Prof. Dr., MSGSÜ Şehir Bölge Planlama Bölümü, Ayvalık Kent Çalışmaları Derneği Başkanı

2024 Kasım'ında "Ayvalık'ın dünü, bugünü ve yaşanabilir yarını için çok seslilikle, hepbirlikte..." diyerek yola çıkan Ayvalık Kent Çalışmaları Derneği, birinci yılını geride bırakırken, kentin çok kültürlü, çok katmanlı kimliğini görünür kılmak ve kolektif belleği için yürüttüğü bağımsız, hiyerarşisiz ve katılımcı çalışma yöntemleri ile Ayvalık'ta yeni bir kent pratiği inşa etme çabasını sürdürüyor. Dernek; kent atölyeleri, yüz yüze, çevrimiçi ve hibrit toplantı programı ve doğrudan katılıma açık karar alma süreçleriyle, kentin tüm paydaşlarının dahil olabileceği bir yerel demokrasi zemini kurmayı amaçlıyor. 2025 yazı boyunca gerçekleşen etkinlik-

ler, bu zeminin ne kadar güçlü bir kolektif iradeyle örülmeye çalışıldığını gösteriyor.

18 Haziran 2025 – Ayvalık Halk Forumu "Tüm Taraflarıyla Ulaşımın Tek Yönü Konuşuyoruz"

Derneğin 2025 yaz programı 18 Haziran'da düzenlenen Ayvalık Halk Forumu ile başladı. Forum, kent merkezindeki dernek mekânında yüz yüze ve eşzamanlı çevrimiçi katılımı ile hibrit biçimde gerçekleşti. Forumda, Ayvalık'ta uygulanan "tek yön" trafik düzenlemesi tüm yönleriyle ele alındı.

Ulaşım uzmanları, şehir plancıları, mimarlar ve kent sakinlerinin katılımıyla gerçekleşen buluşmada; toplu ulaşımın

yetersizliği, alternatif güzergâh eksikliği, otoparklaşma, tarihi dokunun korunması, yaya güvenliği, yayalaşma politikaları ve turizm baskısı gibi başlıklar tartışıldı. Forum sonunda, Ayvalık'ın farklı kesimlerinden gelen görüş ve öneriler doğrultusunda hazırlanan bilimsel ve teknik analiz raporu kamuoyuyla paylaşıldı.

Raporda, mevcut tek yön uygulamasının Ayvalık'ın tarihi dokusu, yol altyapısı ve toplumsal ihtiyaçlarıyla uyumlu olmadığı; uzun dolaşım mesafeleri, yetersiz entegrasyon ve güvenlik riskleri nedeniyle kent merkezinin yaşanabilirliğini tehdit ettiği vurgulandı. Dernek, bu uygulamayı düzenleyen Balıkesir Büyükşehir Belediyesi UKOME ka-

rarının iptali ve yerelin karar alma süreçlerine dahil edilerek oluşturulacak ulaşım planı için taleplerini sürdürmekte.

20–21 Temmuz 2025 – “Arkeoloji Metodolojisi ile Ayvalık Sahası Güncel Okumaları” Seminer ve Sergi Programı

20–21 Temmuz 2025 tarihlerinde düzenlenen seminer, sergi ve tarihi alan gezileriyle, kentin kültürel katmanlarını arkeolojik bir perspektifle yeniden düşünmeye davet etti. Adramytteion Araştırmaları Platformu işbirliğiyle ve yerelin yoğun katılımı ile gerçekleşen iki günlük program, Ayvalık'ın kırsal ve adalar coğrafyasına dair güncel belgeleri, bilimsel okumaları ve mekânsal anlatıları bir araya getirdi.

Programın ilk günü dernek merkezinde MSGSÜ Arkeoloji Bölümü'nden Dr. Öğr. Üyesi H. Murat Özgen'in "Adramytteion Araştırmaları Platformunun Yüze Araştırmalarında Ayvalık Belgeleri" başlıklı sunumuyla başladı. Ardından Koç Üniversitesi GABAM araştırmacısı Doç. Dr. H. Sercan Sağlam, "Ayvalık Sahasının Çok Yüzlü Kültürel Sürecine Bir Örnek: Büyük Maden Adası" başlıklı sunumuyla, bölgenin kültürel sürekliliğine dair çarpıcı bir perspektif sundu.

Seminer sonrası açılan sergide Dr. Özgen'in hava fotoğraflarıyla hazırladığı ilk kişisel sergisi "Hekantonnesoi: Ayvalık Adaları Kültürel Yolculuk Sergisi-Ayvalık Kırsalı ve Adalar Güncel Belgeler Seçkisi" ile "Seramik Buluntu İmitasyonları" iki ayrı anlatıyı bir araya getirdi. Sergi, hem bilimsel hem de duysal bir izlek sunarak, izleyiciyi Ayvalık'ın görünmeyen "Ayvalık Adaları" kültürel katmanlarıyla ilk kez buluşturdu.

Aynı gün Doç. Dr. Sağlam eşliğinde gerçekleşen "Ayvalık Kent Yürüyüşü", katılımcıları kentin tarihi dokusu içinde çok boyutlu bir okuma deneyimine davet etti. Programın ikinci bölümü ise, deniz yolu ile düzenlenen "Hekantonnesoi: Ayvalık Adaları Kültür Turu" ile tamamlandı. Dr. Özgen'in rehberliğinde herkesin katılımına açık gerçekleşen tekne turu, adaların

kültürel sürekliliğini ve peyzaj belleğini katılımcılarla birlikte yeniden yorumladı.

Bu iki günlük program, Ayvalık'ın az bilinen kültürel mirasına dair bilimsel bilgiyle toplumsal belleği buluşturan, katılımcı ve duysal bir deneyim sundu. Dernek, bu tür etkinliklerle kentin çok katmanlı yapısını görünür kılmayı ve yerel bilgi üretimini desteklemeyi ve herkesin erişimine açmayı sürdürüyor.

9-11 Ağustos 2025 “Ayvalık'ta Kenti” Tartışıyoruz: Kavramlar ve Pratikler Üzerine “Kent Ayvalık Atölyesi-1”

Ayvalık Kent Çalışmaları Derneği'nin planlamasıyla 9-11 Ağustos 2025 tarihlerinde Ayvalık'ta mimari koruma uzmanları Doç. Dr. Gül Köksal ve Dr. Gözde Yıldız'ın yürütücülüğünde, Mimar Mısra Master'ın raportörlüğünde "Ayvalık'ta Kenti" Tartışıyoruz: Kavramlar ve Pratikler Üzerine "Kent Ayvalık Atölyesi-1" gerçekleştirildi.

Bu atölyede; ilk gün "Kenti Tartışıyoruz, Hepimizin Söyleyecekleri Var!" açık çağrısıyla ve "kamusal alan, kent hakkı, bellek ve mekân, değer üretimi" kavramsal başlıklarıyla katılımcı katkılarına ve yeni kavram önerilerine açık bir tartışma ortamının yaratıldığı ve ardından ikinci gün "Kavramlar Sahayla Buluşuyor" dijital gözlem – katılım - belgeleme yöntemiyle saha çalışmasının yapıldığı ve atölyenin son günü olan üçüncü gün ise atölye değerlendirmesi ile Ayvalık'ta açık katılımla kent sorunlarının tartışıldığı kapanış oturumuyla sonuçlanan yeni bir deneyim yaşandı.

Atölye yürütücüleri Gül Köksal ve Gözde Yıldız'ın birlikte oluşturdukları atölye yöntemi, Ayvalık Kent Çalışmaları Derneğinin de gündeminde yer aldığı; "kamusal alan, müşterekler, kıyı kullanımı, zeytinlikler, yapı çevre, kültürel değerler, endüstri mirası, değer üretimi, bellek-mekân üretimi, kent hakkı, kentsel-toplumsal hareketler, barınma, ulaşım, nüfus hareketleri, maden yasası gibi çok çeşitli konuları kolektif biçimde tartışmak ve kentin geleceğine ilişkin yeni düşünce kanalları oluşturmak açısından önemli bir katkı oluşturdu.

İlk gün Gül Köksal, atölyenin hangi kavramlar üzerine temellendiğini açıklarken, "Ayvalık'ın su ve toprak ile ilişkisi, dönüşüm değerinin kenti nasıl dönüştürdüğü üzerine düşüneceğimiz, kentsel çatışmalar, çekişmeler, nasıl bir kent tahayyül ediyoruz, ortaklıklarımızı ve farklılıklarımızı görmek, kent hakkını belirli bir hukuksal çerçeve üzerinden değil yaşam hakkı üzerinden tanımlamak, heterotopinin bizi bir araya getiren, nefes aldırın ve birbirimizin farklılıklarını gördüğümüz mekânlar olarak önemini görmek" gibi zihin açıcı konularla tartışma ortamına bir giriş sağladı.

Ardından "Yaşayan Üreten Dönüşen Haliç Belgeseli" izlendi ve bir endüstriyel miras alanı için oluşturulan kent mücadelesi deneyimi aktararak, tersane alanının sadece bir üretim alanı olmayıp, bireysel olarak da dönüştürücü bir yer olduğu, asırlar boyu devam eden bu birikimin yok sayılması gerektiği ve bu noktada dayanışmanın önemine vurgu yapıldı.

Belgeselin izlenmesinin ardından açık katılımla açılış forumu yapıldı: Haliç ile Ayvalık arasında sanayileşmenin getirdiği zenginlik açısından da bir bağ kuruldu. Ayvalık'ta endüstri mirası veya diğer anıtsal yapıların yeniden işlevlendirilmesinde sorunlar olduğu, kamusal alanların yetersizliği ve kamunun ortak değerlerde sözünü söyleyemediği, bunun için farkındalık oluşturulmadığı, halk sağlığı ile ilgili konularda yetersiz kaldığı vurgulandı.

İkinci gün atölye yürütücüsü Gözde Yıldız, "dijital platformlar ve kentler" konusunda bir sunum yaptı. Dijital platformların kenti nasıl dönüştürdüğü, veri temelli işleyiş, erişim ve aracılık, kullanıcıların hem üretici hem tüketici olması, müşterekler sadece fiziksel mi, dijital müşterekler oluşturmak mümkün mü, açık ve ortak bilgi haritaları, sokak nasıl bir kent platformu olabilir ve nasıl bir uzlaşma ortamı yaratılabilir? konularında dünyadan örneklerle birlikte bir sunum yaptı. Dijital platform oluşturma yöntemi, katılımcılarla birlikte Ayvalık kent merkezinde hep birlikte seçilen bir rotada Padlet haritalaması ile sahada mekânsal bir deneyim yaşandı.

Bu deneyimde izlenen yöntem Ayvalık'ta; erişilebilirlik, kullanım biçimleri ve kamusal alanlara dair gözlemlerin kaydedilmesi gibi birçok konuda dijital bir açık veri üretimi oluşturulabileceğini gösterdi. Öte yandan dijital veri/açık kaynak oluşturmayı denerken olasılık ve sorunlar üzerine tartışıldı.

Atölyenin üçüncü gününde, kavramlar ile Ayvalık'ın özgün yerleşimlerinden biri olan Cunda özelinde bir tartışma ortamı açılarak, Answergarden platformu üzerinden bir kavram bulutu deneyimi gerçekleştirildi. Cunda'da yaşayanların kişisel anlatılarından, katılımcıların konuşmayla eşzamanlı olarak konuşmadan elde ettikleri ve zihinlerinde canlanan kelimeleri ve kavramları dijital uygulamaya yazarak kolektif bir üretimin oluşturulması hedeflendi ve kelimelerin tamamından dijital kavram haritalaması elde edildi. Herkes bu deneysel ortamı anlamaya çalıştı ve ardından katılımcıların fikirleri alındı. Çoğunluk tarafından kavramları birlikte tartışmanın çok önemli olduğu, disiplinlerarası ortamda çok yönlü düşünülebilmenin besleyiciliği gibi geri dönüşler alındı. Öte yandan yeni kavram üretmenin bilinen kavramları yeniden düşündürdüğü, bu sürecin bireyin kendini sorgulamasına olanak tanıdığı görüldü.

Kapanış forumunda katılımcılar kendi deneyimlerinden yola çıkarak Ayvalık'ta tartışılması gereken konuları ortaya döktiler. Ayvalık'ta kentinin yeterince kıyı ile ilişkileneemediği, giderek büyüyen altyapı, çöp ve su sorunları, yangın ve deprem gibi afetler karşısında kentin hazırlıklı olamaması, acilen tarımsal arazi planlamasının yapılmasının ve kapanan zeytin yollarının açılmasının elzem olduğu, kamusal alanların yetersizliğinin bir sorun olarak görülmesi, hava kirliliği, prina fabrikasının kent ortamına getirdiği olumsuz etkiler, kaybolmakta olan zanaatkarlık gibi kent belleğini oluşturan diğer konuların kayıt altına alınarak bir bellek arşivi oluşturulması, Ayvalık Adaları Tabiat Parkı'nın statüsü ve sınırları ile ilgili konularda imar ve rant baskılarına karşı çok dikkatli olunması gerektiği vurgulandı.

Sonuç olarak Ayvalık'ın kent dinamiklerini, katılımcılığın farklı araçlarını ve güncel kent sorunlarını birlikte tartışmak, deneyimlemek ve yeni ufuklar açmak çok değerliydi.

1-10 Eylül 2025-Kent Ayvalık Atölyeleri, "Cunda, Yaşayan Ada – Kırılgan Değerler: Mekân, Kültür ve Belleğin İzinde"

Derneğin çağrısı ve koordinasyonu ile yürütülen disiplinlerarası saha çalışması; Prof. Dr. Gülşen Özyayın, Av. Tuba Aysun Türközen, Dr. Öğr. Üyesi Uzun Yergün, Dr. Öğr. Üyesi Burcu Büken Cantimur ve Dr. Öğr. Üyesi Banu Çelebioğlu Yergün'ün planlamasıyla, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mesleki Uygulama ve Araştırma Programı Yaz Dönemi Stajı, Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi ve Ayvalık Temsilciliği ve Adramynteion Araştırmaları Platformu işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir. Dernek tarafından önümüzdeki yıllarda da farklı alanlarda sürdürülmesi planlanan Kent Atölyeleri kapsamında hayata geçirilen çalışma, farklı disiplinlerden uzmanları, genç araştırmacıları, farklı üniversitelerden 25 lisans ve lisans üstü öğrenciyi ve sivil toplum yapılarını bir araya getirmiş; atölye, seminer ve söyleşiler yerel katılıma açık yürütülmüş ve saha çalışmalarının finansmanı ise tamamen gönüllü yerel işletmeler, bireyler ile işbirliği kurumları Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi, Ayvalık Temsilciliği ve Ayvalık Kent Çalışmaları Derneği'nin katkılarıyla çalışmaların başlıca olarak yapılması sağlanmıştır.

Programın amacı Cunda Adası'nın tarihsel sürekliliğini ve kültürel belleğini koruma-kullanma dengesi içinde yeniden ele almak; adanın özgün kimliğini tehdit eden mekânsal ve kültürel dönüşümlere karşı katılımcı, saha temelli çözümler üretmektir. Çalışma, 2005 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Restorasyon Anabilim Dalı ile TÜBA tarafından gerçekleştirilen belgelemeye dayanan 20 yıllık veri altyapısını referans alarak, adadaki dönüşümlerin bilimsel yöntemlerle izlenmesine ve kıyaslanmasına olanak sağlamıştır.

Program dört eşzamanlı atölye üzerinden yürütülmüş; mimari envanter, fotoğrafik belgeleme, sözlü tarih ve mekânsal analizler disiplinlerarası bir yaklaşımla bir araya getirilmiştir. Dr. Öğr. Üyesi Uzun Yergün (YTÜ), Dr. Öğr. Üyesi Banu Çelebioğlu Yergün (YTÜ), Dr. Öğr. Üyesi Burcu Büken Cantimur (MSGSÜ), Ar. Gör. Pınar Koçlardan (YTÜ), Ar. Gör. Tuğçe Darendeli (YTÜ), Ar. Gör. Zülbiye Hafsa Özdemir'den (YTÜ) oluşan ve farklı üniversitelerden 15 mimarlık ve şehir planlama bölümü lisans öğrencisinin staj programı kapsamında katıldığı "Cunda Adası Tarihi Kent Dokusunun Mekânsal ve Kültürel Analizi" atölyesinde mimari envanter çalışması ve yapı ölçümleri yapılmış; Mimar Sena Özfiliz'in yürütücülüğünde "Bugün, Yarının Belleğidir" fotoğraf atölyesi görsel belgeleme ve arşiv eşleştirme çalışmaları gerçekleşmiş ve farklı coğrafyalardan örnekler sunulmuştur. Doç. Dr. H. Sercan Sağlam yürütücülüğünde "Bir Zamanlar Buradaydı" atölyesi kaybolan kent hafızasını, yok olan tarihi yapılarla ilişkin aktarımı saha tespitleriyle ve katılımcılar ile birlikte gerçekleştirilen saha gezisi ile açığa çıkarmış; Tanju İzbek, Evren Kaçar, Tuba Aysun Türközen, Mine Özgentaş, Erol Çetintaş, Yalın Tüzmen, Prof. Dr. Gülşen Özyayın, Dr. Öğr. Üyesi Burcu Büken Cantimur, Sena Özfiliz (Mimarlık Fotoğrafçısı, Yüksek Mimar), İlyas Seyrek (Lisans Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Y. Lisans Sosyoloji Bölümü, MSGSÜ ŞBPL Bölümü Doktora Öğrencisi), İrem Sıla Şen (Şehir Plancısı, MSGSÜ ŞBPL Bölümü Kentsel Planlama Y. Lisans Öğrencisi), Şerike Amet Osman (Mimar, MSGSÜ ŞBPL Bölümü Kentsel Koruma ve Yenileme Y. Lisans Öğrencisi), Berfin Çetin (Arkeolog, MSGSÜ ŞBPL Bölümü Kentsel Koruma ve Yenileme Y. Lisans Öğrencisi), Saadet Sevik (Y. Mimar, MSGSÜ ŞBPL Bölümü Mekânsal Çalışmalar Y. Lisans Öğrencisi) ve Özge Özkan Cuzdan'ın (Lisans Sosyoloji Bölümü, Y. Lisans Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, ODTÜ Sosyoloji Bölümü Doktora Öğrencisi) yer aldığı kolektif ekipten oluşan "Kökler ve Hatir-

**TÜM TARAFLARIYLA
ULAŞIMDA TEK YÖNÜ
KONUŞUYORUZ**

AYVALIK HALK FORUMU

**18 HAZİRAN, ÇARŞAMBA
18:00**

ZOOM TOPLANTI

*Zoom/çevrimiçi toplantıya, isteyen herkes Ayvalık merkezdeki dernek adresimizden yüz yüze katılabilir.

Sakarya Mah. Balıkhan Sok. No:24/A AYVALIK-PTT'nin arkası, Akkoç Yalının karşısı

AYVALIK KENT ÇALIŞMALARI DERNEĞİ

exhibition

Açılış/Opening: Giriş Ücretsiz/ Free Admission

20 Temmuz 2025/20th July 2025 13:30-15:30

Sakarya Mah. Balıkhan Sok. No:24/A Ayvalık

**Hekatonnesoi :
Ayvalık Adaları/Ayvalık Islands
Kültürel Yolculuk
Sergisi**

AYVALIK KENT ÇALIŞMALARI DERNEĞİ/2025 TEMMUZ-OCAK

"HEKATONNESOI: AYVALIK ADALARI KÜLTÜREL MİRASI
HAVA FOTOĞRAFLARI İLE KÜLTÜREL YOLCULUK SERGİSİ"
(Dr. H. Murat Özgen)

SERAMİK BULUNTU REPLİKALARI EŞLİĞİNDE

AYVALIK URBAN STUDIES ASSOCIATION /2025 JULY-JANUARY

"HEKATONNESOI: A CULTURAL JOURNEY THROUGH
THE CULTURAL HERITAGE OF THE AYVALIK ISLANDS
WITH AERIAL PHOTOGRAPHS" (Dr. H. Murat Özgen)

ACCOMPANIED BY CERAMIC FIND REPLICAS

AYVALIK KENT ÇALIŞMALARI DERNEĞİ

AYVALIK'TA "KENTİ" TARTIŞIYORUZ:

Kavramlar ve Pratikler Üzerine

"Kent Ayvalık Atölyesi-1"

9-11 Ağustos 2025

Cumartesi, 14:00-17:30/18:30-21:00

14:00 | Kenti Tartışıyoruz.
Hepimizin Söyleyecekleri Var!
(Kavramsal Başlıklar: Kâmasal alan, kent hakkı, bellek ve mekân, değer üretimi, katılmacı katılımları ve yeni kavram önerilerine açık tartışma.)

16:00 | Belgesel Gösterimi:
Yaşayan Üreten Dönüşen Haliç (90 dk)

18:30 | Açılış Forumu (Açık katılım)

Pazar, 14:00-17:30/18:30-21:00

14:00 | Saha Çalışmasına Hazırlık (Saha çalışmasının amacı, yöntemi ve güzergâhı hakkında kısa bilgilendirme.)

15:00 | Kavramlar Sahayla Buluşuyor!
16:00 | Dijital Gözetim - Katılım - Belgeleme (90-120 dk) (Ayvalık'ın Kâmasal bölgesinden başlayarak kuzey ve güney kesimlerine yürüyecek. Yürüyüş sırasında gözlemler ve idraklar dijital olarak kaydedilip paylaşılabilecek.)

Pazartesi, 14:00-17:30/18:30-21:00

14:30 | Atölye Değerlendirilmesi

15:30 | Paylaşım, tartışma, öneriler

18:30 | Kapanış Forumu (Açık katılım)

Atölye Yürütücüsü

Dr. Güler Yıldız
Yenişehir Belediyesi
Sakarya Mah. Balıkhan Sok. No:24/A Ayvalık-PTT'nin arkası, Akkoç Yalının karşısı

Dr. Cade Yıldız
Yenişehir Belediyesi
Sakarya Mah. Balıkhan Sok. No:24/A Ayvalık-PTT'nin arkası, Akkoç Yalının karşısı

Bilgi ve atölyeye kayıt için:
0 532 657 51 07
veya instagram:
@ayvalikkentcalismalari
@ayvalikkentcalismalari
ile iletişime geçebilirsiniz.
Atölye herkesin katılımına açık ve ücretsizdir.

Sakarya Mah. Balıkhan Sok. No:24/A Ayvalık (Ayvalık PTT'nin arkası)

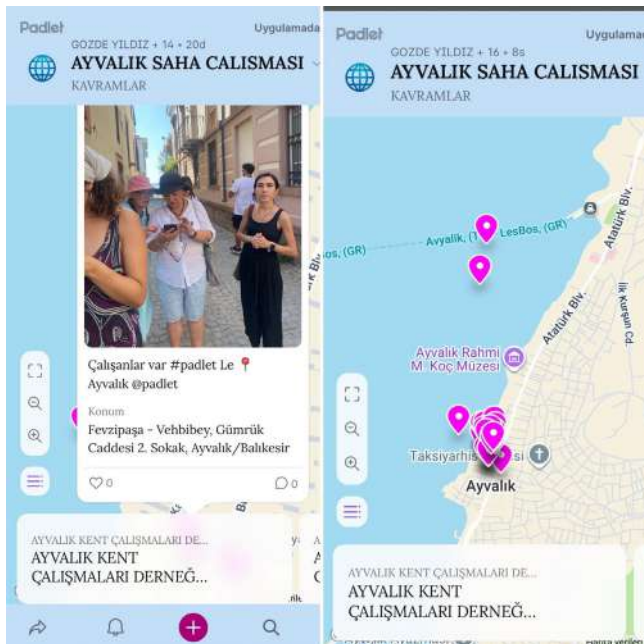
AYVALIK KENT ÇALIŞMALARI DERNEĞİ

lama" sözlü tarih atölyesi adalıların hafızasına dayanan, 15'in üzerinde Cundalı 2. ve 3. Kuşak Girit ve Midilli mübadili ile yapılan görüşmeyi görsel ve sesli belgeleme ile kayıt altına almış, transkript ve tematik analizler üretmiş, Ayvalık'ta sözlü tarih çalışmalarına farklı tematik konularla süreklilik kazandırmak üzere çalışmalarını sürdürmektedir.

Saha çalışmaları sonucunda elde edilen verilerle 2005 verileriyle karşılaştırılarak kapsamlı bir analiz gerçekleştirilmektedir. İlk analizler Cunda'da son 20 yılda mimari dokuda ve sokak

morfolojisinde belirgin dönüşümler olduğunu; 1/5000 ölçekli koruma planının tamamlanmamış olmasının, denetimsiz turizm ve rant baskısıyla birleşerek somut yapı tahribatı ve sosyal mekân kayıplarını hızlandırdığını göstermiştir. Sözlü tarih kayıtları, adalının kolektif hafızasında korunan gündelik yaşam pratikleri, mekânsal anekdotlar ve kimlik öğelerini açığa çıkararak planlama önerilerine doğrudan kaynak sağlayacaktır. Fotoğrafik belgeleme kaybolan ve korunması gereken öğelerin görünür kılınmasında belirgin katkı sunmuştur.

Çalışma kapsamında üretilmesi hedeflenen çıktılar başlıcaları şunlardır: 2005–2025 karşılaştırmalı kıyaslama raporu; yapı envanteri ve mekânsal değişim haritaları; düzenlenmiş sözlü tarih arşivi; fotoğrafik arşiv ve tematik görsel, belgesel niteliğinde kurgulanacak videolar, koleksiyon; kısa, orta ve uzun vadeli politika ve müdahale yol haritası; ve her atölye için metodoloji ile saha raporları. Bu materyaller hem akademik değerlendirme hem de yerel karar alma süreçleri için somut veri ve herkesin erişimine açılacak güncel veri ve belgelenmeler ışığında kente öneriler sunacaktır.

Programın ilk analizleri doğrultusunda önerilen başlıca acil müdahaleler şunlar olmuştur: 1/5000 ölçekli koruma planının tamamlanması sürecine şeffaf, açık tartışma alanları ve katılım mekanizmaları getirilmesi; turizm ve yapılaşma baskısına karşı yerel denetim kapasitesinin güçlendirilmesi; kolektif belleğin korunması için sözlü tarih, fotoğraf ve hafıza çalışmalarının yaygınlaştırılması; koruma-kullanma dengesini gösterecek pilot restorasyon ve kamusal müdahale projelerinin katılımcı yöntemlerle hayata geçirilmesi; ve Ege-Akdeniz havzasındaki (Midilli, Girit vb) yakın coğrafyalarda bölgesel işbirlikleri ile kolektif bellek aktarımı ve ortak izleme ağlarının geliştirilmesi.

Gelecek süreçte program çıktıları ve analizleri yerel yönetim, sivil toplum ve akademi ile paylaşılacak; yaygınlaştırma toplantıları düzenlenecek ve önerilerin

uygulamaya dönüştürülmesi için izleme mekanizmaları oluşturulacaktır. "Cunda, Yaşayan Ada-Kırlıan Değerler: Mekân, Kültür ve Belleğin İzinde" çalışması, farklı belgeleme yöntemleri ile adalıların hafızasını eşzamanlı değerlendiren bir model ortaya koymuş; elde edilen veriler ve öneriler adanın özgün kimliğinin korunmasına, yerel karar alma süreçlerinin güçlendirilmesine ve koruma ile kullanma arasındaki gerilimin katılımcı, disiplinlerarası yöntemlerle yönetilmesine destek verecek niteliktedir.

Dernek, bir yıl içinde gerçekleştirdiği çalışmaları ile yerel demokrasinin güçlendirilmesine ve kent hakkı mücadelesine, katılımcı süreçler ve kolektif üretim pratikleriyle önemli katkılar sunmaktadır. Bu bağlamda sivil yapılanma, kent mekânının yalnızca fiziksel kullanımı değil, aynı zamanda üretimi, biçimlendi-

rilmesi ve yeniden kurgulanması süreçlerine tüm kent paydaşlarının aktif katılım hakkını savunmaktadır ve kentli bireylerin yaşadıkları çevrenin estetik, ekolojik ve sosyal karakteri üzerindeki kolektif iradesini ifade etmelerini, modern demokratik yurttaşlık anlayışının ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir.

Ayvalık Kent Çalışmaları Derneği Ayvalık'ta düzenlediği etkinliklerle, yurttaşların kent yönetimine doğrudan katılımını, karar alma süreçlerinde söz sahibi olmalarını, kentin tüm paydaşlarına açık demokratik alanlar oluşturmayı ve kentsel politikaların ortak akılla şekillenmesini sağlamayı amaçlayan çalışmalarını önümüzdeki dönemde yeni programlar ve katılımı daha geniş iletişim ağı ile sürdürmeyi hedeflemektedir.

Çözüm Üreten Kentler Tüm Mümkünlerin Kıyısında

Marmara Urban Forum (MARUF) iki yılda bir "Çözüm Üreten Kentler" ana mottosu ile Marmara Belediyeler Birliği tarafından çok paydaşlı ve uluslararası düzenlenen, Türkiye'nin ilk kent forumudur.

Yerel ihtiyaç ve öncelikleri, küresel gündemle buluşturarak tüm kent paydaşlarıyla kentsel sorunlara kolektif çözümler geliştirmeyi amaçlayan MARUF, ilk kez 2019 yılında İstanbul'da 25 ülkeden 250 konuşmacı ile 5.440 katılımcıyı İstanbul Kongre Merkezi'nde ağırladı. 2021 yılında çevrim içi olarak gerçekleştirilen forum, "Yeniden Düşün, Birlikte Hareket Et" çağrısıyla 52 ülkeden 500'ün üzerin-

de konuşmacı ve 8 binden fazla izleyiciyi bir araya getirdi. 2023 yılında ise "Dayanıklılık ve ötesi" ana teması ile MARUF, Metropolis ve UNHabitat iş birliğiyle Dünya Büyükşehirler Günü etkinliklerine ev sahipliği yaptı ve yine İstanbul'da 62 ülkeden 380'in üzerinde konuşmacı ve 5.000'den fazla katılımcıyı bir araya getirdi.

Bu yıl dördüncü kez, 1-3 Ekim'de Haliç Kongre Merkezi'nde düzenlenen MARUF "tüm mümkünlerin kıyısında" çerçevesi ile 200'den fazla etkinlikle şekillendi ve 8.000'in üzerinde katılımcıyı buluşturdu. Bu kavramsal çerçeve dört

soru altında ortaya çıkan dört içerik akışı ile derinleştirildi:

#1 Yerel demokrasinin benimsendiği; katılımcı, güvenilir ve hesap verebilir kurumsal yapılara sahip, adil bir kent nasıl mümkün?

#2 Afetlere, iklim krizine, insan hayatını tehdit eden çatışmalara, ekonomik krizlere dayanıklı bir kent nasıl mümkün?

#3 Eşitsizlikleri bertaraf eden, bakım veren, güvenli, herkesi ve tüm canlıları gözetten bir kent nasıl mümkün?

#4 Farklılıkları kucaklayan, dayanışma halinde ve birlikte yaşama imkânı veren bir kent nasıl mümkün?

Partnerlik Ekosistemi ve Katılımcı Profili

MARUF25'in 150'den fazla partnerlerinin tamamı, içeriklerin belirlenmesi, konuşmacı seçimi, planlama, organizasyon ve tanıtım gibi alanlarda verdikleri desteklerle, etkinliklerin şekillenmesine ve ilgililerine ulaşmasına büyük katkı sağladı. Dünyada kentleşme ve kent forumları konusunda başı çeken UN-Habitat'ın yanı sıra UNDP, UN Women, UNICEF gibi BM kurumlarına ek olarak Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, CDP, ICLEI, WWF,

WRI, Global Covenant of Mayors for Energy and Climate, British Council, GIZ, EIT Urban Mobility, Time Use Initiative foruma destek veren uluslararası partnerlerden bazıları. Ayrıca Türkiye'den Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, AFAD, TBB, İSTKA gibi kamu kurumlarının yanı sıra İKSV, TESEV, Urban.koop, MAD, Türkiye Tasarım Vakfı gibi farklı alanlarda çalışma yürüten pek çok kuruluş MARUF25'e katkı sağladı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Bursa Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere Marmara Bölgesi'ndeki belediyeler; Milano Politeknik Üniversitesi, Oxford Brookes Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi gibi Türkiye'den ve dünyadan üniversiteler de forumun partnerleri arasına yer aldı.

Forumun 500'ü aşkın konuşmacısının %25'i 50 farklı ülkeden gelerek küresel deneyimleri paylaştı. Yerel yönetimler ve akademi başı çekerken, özel sektör, sivil toplum ve uluslararası kuruluşların katılımı uygulama ile teori arasındaki bağı güçlendirdi. MARUF'un temel ilkelerinden biri olan toplumsal cinsiyet eşitliği doğrultusunda konuşmacıların yarısından fazlasını kadınlar oluşturdu.

Forumun Yapısı ve Katılım Biçimleri

Bu kadar farklı aktörün bir araya geldiği bir ortamda, birlikte üretmenin koşullarını yeniden düşünmek kritik. Her seferinde farklı tartışma ve birlikte üretme biçimleri ile yapılanan MARUF bu yıl üç ana mod altında çok sesli, çok katmanlı ve çok paydaşlı bir dizi etkinlik türünü daha deneyimleme alanı açtı: Zihinle katıl (minds-on), uygulayarak katıl (hands-on) ve duyulanla katıl (senses-on) modları altında önceki forumlardan bu yana devam eden Çarşılar, Kent Kütüphanesi, Kent Sineması, Play Marmara, Kent Atölyesi, Yerel Eylem oturumları, Sergiler gibi çalışmalar daha zengin içerikler ve işbirlikleriyle programa alınırken, katılımcıları forumdaki paylaşım ve üretime doğrudan dahil etmek üzere Kolektif Çalışmalar, Keşif Oturumları ve Mümkünler Çemberi gibi yeni etkileşim türleri uygulandı.

Toplamda 200'ün üzerinde etkinlik içinde katılımcıların yalnızca izleyici değil, deneyimin aktif aktörü olduğu atölyeler, ağ kurma toplantıları ve kolektif çalışmalar gibi uygulamalı deneyim alanları çoğunluğu oluşturdu. Her katılımcı kendi akışını oluşturdu, fikirlerini "Derin Dalış Defterleri"ne kaydetti ve bunları dijital ortamda ya da forum alanındaki kolektif çalışma alanlarında paylaştı. Dileyenler hiçbirini yapmayıp sadece akışına bıraktı — çünkü çoklu ve eşzamanlı etkinlikler evreninde kaybolmak da MARUF deneyiminin bir parçasıydı.

Mekân ve Deneyim Tasarımı

Elbette deneyim mekândan bağımsız düşünülemez. Bu nedenle MARUF'un fiziksel mekânı, dinleme kadar dinlenme, üretme, paylaşma ve karşılaşma için kurgulandı. Bu yıl Haliç Kongre Merkezi beş ana alanla yeniden kurgulandı: Dialogue Hub tartışmaların merkezini, Social Hub stantlar ve çarşıların hareketli alanlarını, Vision Hub ağ kurma ve ana salon etkinliklerini, Creative Hub kent kütüphanesi ile atölyeleri, Shore (Kıyı) ise Haliç'in açık hava sahnesini oluşturdu. İSTON'un özel tasarım kent mobilyalarıyla bu alanlar birbirine bağlanarak forum mekânı yaşayan bir kamusal mekânlar zincirine dönüştürüldü.

MARUF25'in Urban Expo alanı ve B2B görüşme sistemi forumun paydaşlarıyla etkileşim için direkt bir bağlantı imkanı oluştururken ayrıca Erişilebilir Her Şey ve WeWALK, forum boyunca etkinliklerin tüm katılımcılar için erişilebilir olması için forum öncesinde ve esnasında farklı engeli olan katılımcılar açısından önemli destekler sağladı.

Ortak Üretim Alanları ve Kültürel Katmanlar

Konut üretiminin finansman ve planlama yönlerine odaklanılan uzman toplantılarından ahşap malzeme ile mimarlığın mümkünlüğüne; sokakları yeniden kazanmanın taktiksel metodlarından kentte iyi oluşun ardındaki yapı çevre tasarımlarına; afetlere dayanıklılık stratejileri için kurumlar arası işbirliği imkanlarından daha iyi bir yaşam kalitesi için demokra-

siyi yeniden tanımlamaya pek çok konuda keşif alanları açıldı. Su, yoksulluk, yaşlanan nüfus, gıda güvenliği, bakım emeği gibi kritik meseleler farklı etkinlik türleri vasıtasıyla gündeme getirilerek politika üretimlerinde doğru ve kapsalı işbirlikleriyle, dikkatle ele alınmaları amaçlandı.

Kent çizerlerinden uygulamadaki uzmanlara, kent problemlerine mizahla yaklaşanlardan kentsel sorunlara çözümlerini 5 dakikada özetlemeye çalışanlara; kurumsal kimliğindeki çizgiler gibi çok desenli alternatifler varlık gösterdi MARUF25'te. MARUF'un fiziksel ve içeriksel yapısı, bilgi kadar kültürün de paylaşıldığı bir platform sundu. Kent Kütüphanesi, başta Yapı Kredi Yayınları olmak üzere İletişim, Metis, İdealKent, Ayrıntı gibi pek çok yayınevinin katkılarıyla katılımcıları kent temalı kitaplar ve yazarlarla buluşturdu. Altyazı'nın destekleriyle programlanan Kent Sineması'nda, sinemayı kamusal yaşamın bir yansıması olarak ele alarak yönetmenlerle söyleşilere ev sahipliği yapmanın yanında, *Manguel'in Türkiye Yolculuğu: Tanpınar'ın İzinde* gibi özel belgesel film gösterimlerine de MARUF25'te yer verildi.

Esasında MARUF, Ekim ayındaki buluşma günlerinden önce, Ağustos-Eylül aylarında *MARUF on the Go* (MARUF'a Doğru) adıyla, çeşitli işbirlikleri ile dü-

zenlenen ve sonuçları MARUF'a taşınan hazırlık etkinliklerini de kapsıyor. Bu yıl bir çok çalışmanın yanında en heyecanlı *on the go*'lardan biri 1979'da MBB bünyesinde yayınlanan Tan Oral imzalı "İki Minik Kentli" kitabının günümüz dinamiklerinde yeniden yorumlanarak yayınlanması için düzenlenen Marmarathon (ideathon) oldu. Çocuklar için şehirleri, kamusal alanları, kentleşmeyi bugün nasıl anlatabiliriz, yeniden düşündük.

MARUF'ta bu yılın en yeni etkileşim araçlarından biri de Kent Ritmi'yd. Chromas, Kreşendo ve Peradi Ensemble gibi topluluklar forumu üç günün farklı saat dilimlerinde katılımcıları çok sesli müzikle buluşturdu; öğle arası dans pratiklerinden oturma ardından gelen kuş sesleri deneyimlerine, MARUF'un ritmi duyulur kılındı. Forumun üçüncü ve son günde ise katılımcılar, 20'den fazla Kent Rotası ile şehre dağılıp kentin kendi ritmine karıştı.

MARUF25'in Tamamlarken

Kısacası MARUF25'in dört ana akışında güvenilir yönetim, krizlere dayanıklılık, sosyal bakım ekonomisi ve doğayla birlikte yaşam temaları derinlemesine tartışıldı. Tüm bu tartışmalar, forumun sadece bilgi üreten değil, birlikte düşünme biçimlerini yeniden tanımlayan yapısının bir parçası oldu.

MARUF'un herkeste farklı bir iz bıraktığı kesin. Ama belki de asıl soru şu: Bu deneyimleri biriktirip kalıcı bir bilgiye dönüştürmek mümkün mü? Alıncada "deneyim" için iki kelime vardır: *Erlebnis* ve *Erfahrung*. *Erlebnis* bireysel, anlık bir deneyimi; *Erfahrung* ise biriken, paylaşılan, kolektif bilgiyi ifade eder. Düşünürler der ki: Artık *Erfahrung* yok; birik(e)meyen *Erlebnis*'ler çağında yaşıyoruz.

Peki, bu kadar kolektif biçimde üretilen bir forumdan kalıcı bir *Erfahrung* doğabilir mi? Belki de bunun için kıyılarda dolaşmakla yetinmeyip, birlikte derinlere dalmalı; bulduklarımızı ve bulamadıklarımızı paylaşmaya, her şeye rağmen birlikte üretmeye devam etmeliyiz.

Detaylarını takip edebileceğiniz Marmara Urban Forum web sitesi: www.marmaraurban.org

Yazarlar:

- Ezgi Küçük Çalışkan / MARUF Program Koordinatörü (Planlama), Marmara Belediyeler Birliği Şehir Planlama Koordinatörü, Dr.
- Görsev Argın Uz / MARUF Program Koordinatörü (Etkileşim ve Deneyim), Marmara Belediyeler Birliği Eğitim ve Projeler Müdürü, Dr.
- Burcuhan Şener / MARUF Program Koordinatörü (Partnerlik), Marmara Belediyeler Birliği Dış İlişkiler Müdürü

Bir Şehir Kurmak: Ankara 1923-1933

"Bir şehir kurmak: Ankara 1923-1933" sergisi: Cumhuriyetin ilk on yılında bir şehir kurma öyküsü, müze Gazhane'de açıldı!

İBB Kültür ve İBB Miras, Ankara'nın başkent olarak kuruluşunun ilk on yılına odaklanan "Bir Şehir kurmak: Ankara 1923-1933" sergisini Müze Gazhane'de İstanbullularla buluşturuyor!

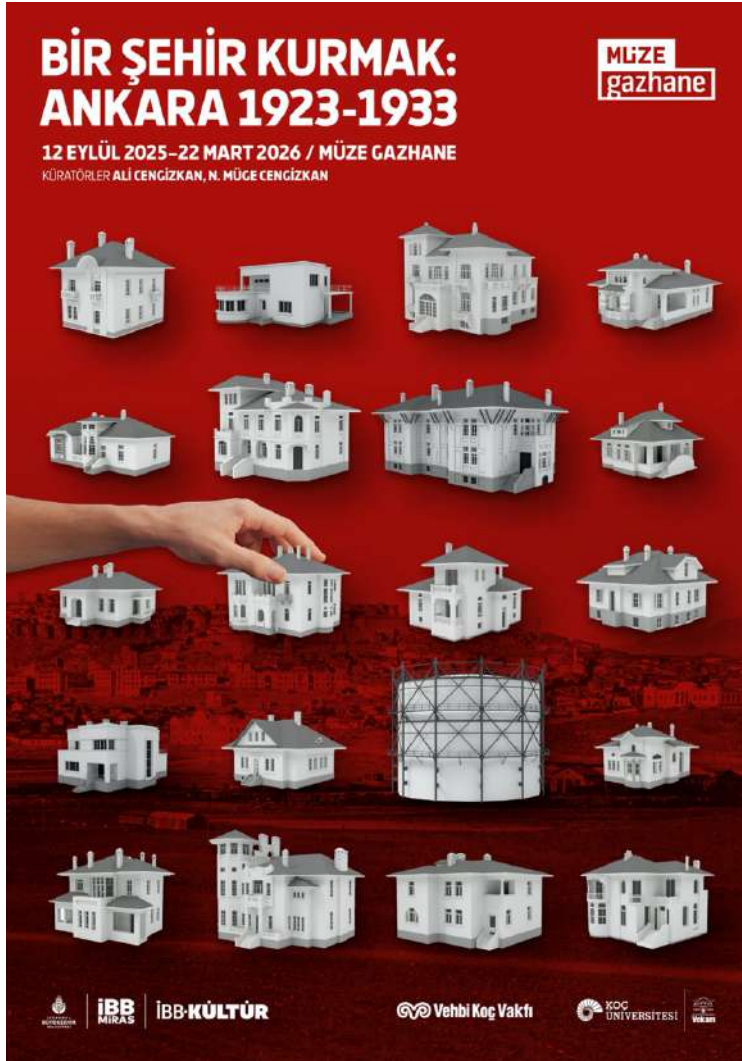
Vehbi Koç Vakfı'nın kuruluşunun 50. yılı dolayısıyla 2019 yılında ilk olarak Ankara'da açılan, Koç Üniversitesi VE-KAM desteğiyle, Ali Cengizkan ve Müge

Cengizkan'ın küratörlüğünde hazırlanan serginin İstanbul'daki açılışı, 11 Eylül Perşembe akşamı mimarlık, sanat, tarih, akademi ve siyaset dünyasından pek çok isim katılımıyla gerçekleşti.

"Bir Şehir Kurmak: Ankara 1923-1933" sergisi, savaş yorgunu bir ülkede "yeni" bir şehrin nasıl kurulduğunu, Cumhuriyetin ilk on yılında ortaya konan irade ve olgularla birlikte ele alıyor. Döneme ilişkin barınma temelli her tür öyküyü merkeze alan "Bir Şehir Kurmak: Ankara 1923-1933" sergisi, 22 Mart 2026'ya kadar pazartesi hariç her gün

10.00-18.00 saatleri arasında Müze Gazhane'de ücretsiz olarak ziyaret edilebilir.

Vehbi Koç Vakfı'nın 50. yılı programları kapsamında, bir araştırma projesi ve sergisi olarak, hayata geçmesi arzu edilen Ankara Şehir Müzesi'nin Yeni Şehir bölümünü kurma hedefiyle hazırlanan "Bir Şehir Kurmak: Ankara 1923-1933", ilk kez 2019 yılında Ankara'da ziyarete açıldı. Yeni Ankara'nın kuruluş öyküsünü ortaya koyan sergi, şimdi de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin ev sahipliğinde İstanbullularla buluşuyor.

“Bir Şehir Kurmak: Ankara 1923-1933” sergisi, Cumhuriyet’in ilanından yalnızca 16 gün önce başkent olan Ankara’nın, yaşadığı nüfus artışına rağmen ilk on yılda başarılı bir planlamayla geçirdiği dönüşümü ele alıyor. Sergi, Ankara’nın merkezinde modernleşme politikalarıyla şekillenen Yenışehir’in kuruluşunu, döneme ait yaklaşık 350 özgün fotoğraf, yeni üretilen görseller, konut tip-

lerinin maketler ve film kayıtları üzerinden aktarıyor. Aynı zamanda sergide Mustafa Necati, Halide Edip Adıvar, Arif Hikmet Koyunoğlu, Carl Christoph Lörcher, Erzurumlu Nafiz Kotan, Grace Ellison gibi isimlerin bulunduğu 40’a yakın siyasetçi, yazar ve entelektüel, mimar, planıcı ve müteahhidin, başkentin ilk on yılındaki barınma deneyimleri ve yazıları bir araya geliyor.

Serginin film odasında ise dönemi belgeleyen “Türkiye’nin Kalbi Ankara” filmi 1920’ler ve 1930’ların Ankara’sını yansıtıyor. Ankara’nın yalnızca fiziksel bir başkente değil, aynı zamanda modern yaşamın mekânına dönüşme sürecini anlatan “Bir Şehir Kurmak: Ankara 1923-1933”, nostaljinin yarattığı yabancılaşmadan özellikle kaçınarak, Cumhuriyet’in 10. yılına dek ortaya konan iradeyi ve barınma kültürünü tarihsel bir çerçevede görünür kılıyor.

Açtığı yeni araştırma ve iletişim kullarıyla hem kamuoyunda hem de akademik çevrelerde yoğun ilgi gören “Bir Şehir Kurmak: Ankara 1923-1933” sergisi, mimarlık tarihi araştırma yöntemiyle Mimarlar Odası 2022 Yılı Ulusal Mimarlık Ödülü’ne değer görüldü.

Sergiyi makaleler ve yeni belgelerle derinleştiren aynı isimli kitap, Koç Üniversitesi VEKAM Yayını olarak 2019 yılında ilk baskısını, 2023’te dördüncü baskısını yaptı. Kitabın İngilizce edisyonu The Construction of a New City: Ankara 1923-1933, Koç University Press tarafından 2022’de yayımlandı.

Kitabın her iki edisyonu, sergi süresince Müze Gazhane’deki İstanbul Kitapçısı’nda okuyucularla buluşacak. “Bir Şehir Kurmak: Ankara 1923-1933” sergisi, 12 Eylül 2025 – 22 Mart 2026 tarihlerinde pazartesi hariç her gün 10.00-18.00 saatleri arasında ücretsiz olarak Müze Gazhane’de ziyaretçilerini bekliyor.

“Bir Şehir Kurmak: Ankara 1923-1933” – Gazhane İstanbul tanıtımından.

Ali Artun & Ahmet Yiğider Ortak Sergi

TÖZ / SUBSTANCE

Galata Rum Okulu

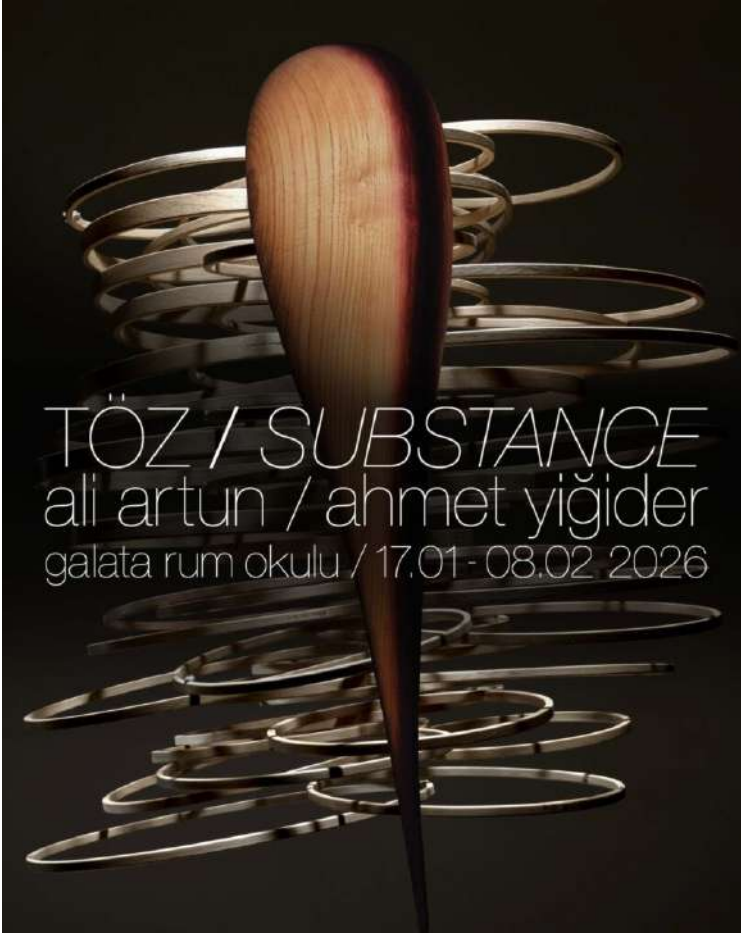
17 Ocak - 8 Şubat 2026

“TÖZ / SUBSTANCE” Sergisi’nde, Ali Artun ve Ahmet Yiğider izleyiciyi mimar-

lığın tözündeki şiirselliği, gizemi, muammayı keşfetmeye davet ediyor.

“Töz, bir şeyin doğasıdır, özüdür. Mimarlığın tözü, kökenleri işlevsel değildir. Şiirseldir, büyüldür, gizemlidir. Sembolleri, anlamları sınırsız olan göksel sayılardır ve

formlardır. Bu semboller mimarlığa özgü bir dil, bir gramer oluşturur. Ve mimarlık binlerce yıl bu dille kendini ifade etmiştir. İşte TÖZ, hafızalarımızda saklı kalmış bu dille yazılmış denemelerdir. Aklın ötesindeki imgesel bir mimarlığa işaret eder.”

TÖZ / SUBSTANCE

ali artun / ahmet yiğider
galata rum okulu / 17.01 - 08.02 2026

Ali Artun

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde mimarlık okudu. Mimarlar Odası'nda meslekle ilgi araştırmalar ve yayınlar yaptı. 1984'te Arkara'da Galerî Nev'i kurarak Türkiye'de çağdaş sanatın gelişiminde öncü bir rol üstlendi. Yıldız Teknik, Marmara ve İstanbul Teknik Üniversitelerinde sanat tarihi dersleri verdi. 20. yüzyıl sanatı ve Türkiye'de sanat üzerine çok sayıda kitap ve makale yayınladı. 2016'da Serbest Mimarlar Derneği, 2024'te ise Mimarlar Odası tarafından "Mimarlığa Katkı" ödülüne layık görüldü. İletişim ya-

yınlarından çıkan Sanat-Hayat dizisinin ve çevrimiçi sanat dergisi Skop'un kurucu editörüdür. 2023'te Soda Galerisi'nde "Hayalperest Mimarlık", 2024'te ise Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde "Mimarlığın Aklı" sergilerini açtı ve aynı adlarla kitaplarını yayınladı. www.aliartun.com

Ahmet Yiğider

Yıldız Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümünde lisans, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Tasarım Bölümünde yüksek lisans eğitim aldı.

2021'de Moskova Gallery Fine Art'ta "Intellect" isimli heykel sergisi gerçekleşti. 2024'te 9. Çanakkale Bienali'nde "İncir, İnsan, Toprak" isimli eseri sergilendi. Baksı Müzesi'nin Ütopya Atölyelerine davet edilen en genç sanatçı-eğitmen oldu. "Karıncı Yuvası" sergisi 2025'te Ankara CerModern'de gerçekleşti ve eşzamanlı olarak "Heykelde Duyusalılık" isimli kitap yayınlandı.

Ahmet Yiğider, duyular ve özelde koku duyusu üstüne bilim ve sanat merkezli çalışmalar yapıyor. "Türkiye'nin Endemikleri" projesine liderlik ediyor.

Yiğider, heykelinde soyutlamayı insana içkin kadim bir sezgi olarak ele alır. Biçim burada bir temsil değil, varlığın kendini duyumsama biçimidir. Her eser, insanın doğa ve evrenle kurduğu ontolojik diyalogun sessiz bir kayıdır. www.ahmetyigider.com

Galata Rum Okulu

1910 yılında Eleni Zarifis'in başıyla kurulan Galata Okulu, Osmanlı'nın modernleşme döneminde önemli bir Rum eğitim kurumu olmuştur. Mimar Kambanakis ve Christidis tarafından neoklasik-eklektik üslupta tasarlanan okul, İstanbul'un tarihi ticaret merkezi Galata'da, birçok kuşağa eğitim vermiştir. 1988'de kapanan ve bir süre anaokulu olarak kullanılan bina, 2012'de Rum cemaatine iade edilmiştir. Mimar Murat Tabanlıoğlu'nun koordinasyonunda, Patrik Bartholomeos ve Martinos ailesinin desteğiyle 2019'da restore edilen Galata Rum Okulu, bugün mirasını onurlandıran bir kültür ve eğitim merkezi olarak yaşamını sürdürmektedir. www.galataramokulu.org